

LA CIMERA D'ISLÀNDIA, CLAU DE LA DISTENSIÓ

Després de la reunió de Ginebra, el novembre de 1.985, hom no esperava una trobada entre els líders dels Estats més poderosos del món, fins l'any que ve a Washington. Tanmateix, els darrers esdeveniments i la voluntat de Reagan d'oferir fets que avalin el seu partit en les properes eleccions al Congrés han fet que, per sorpresa, se celebri la cimera d'Islàndia.

Sens dubte la trobada de Reykiavik, els propers onze i dotze d'octubre, ha estat un triomf d'ambdues diplomàcies, si bé el cas Daniloff-Zakharoff ha fet perillar el treball que tant George Shultz com Eduard Shevardnadze han fet per acostar els seus governs respectius durant els darrers dotze mesos.

Ronald Reagan que adoptà una postura de força en el cas Daniloff; tot afirmant que no faria un canvi d'un «periodista» per un «espia» ha hagut de rebaixar els seus plantejaments malgrat haver dit que aquesta era una «qüestió moral» i que no cediria mai. Què hi ha darrera aquest canvi?

Per a molts analistes, l'objectiu del president nordamericà en suavitzar la seva posició i acceptar el bescanvi, ha estat aconseguir millorar la seva imatge cara a les eleccions al Congrés el proper novembre. D'altra banda, la fórmula emprada fa que no hi hagi hagut vencedors ni vençuts i que els enfrontaments entre Shultz i Shevardnadze hagin servit, si més no, per salvar la cara tant a Reagan com a Gorvatxev.

De fet, en aquest «joc d'escacs» els jugadors han decidit sacrificar peons per tal de seguir endavant. Al respecte, la cronologia informativa soviètica dels fets és prou significativa. Només sis minuts separen l'anunci de la cimera

d'Islàndia del de l'expulsió de Daniloff de l'URSS. Un minut abans d'aquest s'informava que «d'acord amb la part nord-americana, el funcionari soviètic de Nacions Unides, Gennadi Sakharoff, ha estat alliberat i es troba de retorn al seu país —no es diu que ha estat condemnat per un tribunal dels Estats Units».

Canvi de postures

Deixant de banda els propòsits reals d'ambdós líders quan es trobin a Islàndia, el que és cert és que la immensa campanya propagandística que s'ha posat en marxa afavoreix els seus interessos particulars.

Per a Ronald Reagan queden lluny els primers anys de mandat (1980-1982) en què es referia a l'URSS com a «l'Imperi del Mal» (The Evil's Empire), i la seva intransigència respecte de Moscou era gairebé total. La seva teoria era que havia heretat una situació de desequilibri i per tant no podia esperar bona fe de la part contrària, per la qual cosa Estats Units havia de reforçar-se.

Reagan, amb el suport incondicional del Congrés, posà en marxa el pla quinquenal de renovació de les Forces Armades i donà diners al Pentàgon per a

SUMARI

Els No Alineats es reuneixen a Harare

pàg. 3

La política blava de la CEE, font de nous enfrontaments

pàg. 6

Vernon Walters, el perillós enviat de Reagan

pàg. 8

Argentina i Brasil preparen el seu Mercat Comú

pàg. 10

Xile: Els darrers compassos de la dictadura

pàg. 14

Dossier Cidob. Director: Josep Ribera. Edita i realitza: CIDPB, Centre d'Informació i Documentació Internacionals a Barcelona. Secretaria i Comandes: Roger de Llúria, 125, 1r. 08037-Barcelona. Està autoritzada la reproducció esemental la procedència.

REUNIÓ A REIKIAVIK

nous míssils balístics intercontinentals; per a la instal·lació dels «Pershing 2» a Europa; per a bombarders atòmics, per a noves armes químiques; per a la construcció de nous submarins nuclears i, sobre tot, per posar en marxa la Iniciativa de Defensa Estratègica (Guerra dels Estels) que permetés crear un escut de defensa del territori nord-americà en previsió d'un eventual atac soviètic.

El procés d'acostament del president dels Estats Units a posicions de diàleg amb el Kremlin ha estat lent i tortuós, de vegades imperceptible, i en ell han jugat una multitud de factors, el més important dels quals és l'adveniment al poder de Mikhail Gorvatxev, després que, en poc menys de dos anys, morissin Breznev, Txernenko i Andropov, amb un tarannà més obert i un esperit real per arribar a un acord amb els Estats Units.

La pèrdua d'influència en els sectors més poderosos de l'economia mundial i l'oposició creixent del Congrés i del Senat nord-americans a algunes decisions presidencials han estat claus perquè Reagan s'adonés que el temps que li queda d'estar al front del país és limitat, i ha de donar-se presa en establir un diàleg constructiu amb l'URSS si vol passar a la història com a l'autor de l'acord més significatiu de reducció d'armament amb la Unió Soviètica des del final de la II Guerra Mundial, objectiu en el qual Nancy Reagan també està molt interessada.

Per al líder soviètic seure a Islàndia per parlar de reducció d'armament significa haver guanyat la carrera — publicitària o no — de la bona voluntat front els reticents governs occidentals.

Des que arribà al poder, Gorvatxev ha pres la iniciativa en apuntar alternatives que aconseguissin un progressiu desarmament dels blocs, com per exemple, reduir totes les armes atòmiques en un termini de quinze anys o desnuclearitzar, de fet, el continent europeu.

Occident sempre ha vist aquestes propostes com a fets propagandístics, però la veritat és que la Unió Soviètica respecta des de fa tretze mesos la moratòria de prohibició de proves nuclears; acció que no ha imitat Washington.

Hi ha qui diu que l'objectiu real de Gorvatxev per arribar a un acord en la reducció d'armament amb Reagan se centra en el desig de congelar la carrera de les armes defensives per un termini suficient —entre 8 i 10 anys— perquè l'URSS pugui recuperar part del terreny perdut i desenvolupar la seva pròpia «guerra dels estels». Però també hi ha qui opina que la prioritat del líder soviètic rau en el relançament de l'encarada economia soviètica, i en ella ha de concentrar tots els esforços.

Islàndia

El fet que s'hagi triat Islàndia com a seu de la cimera, quan havia de ser Washington, fa pensar que cap dels dos líders té previst fer gaires concessions a l'altre i, en aquest sentit, aquesta petita illa de 240.000 habitants, pot servir de punt equidistant entre ambdós governs, sense que això signifiqui que sigui un territori neutral. Islàndia és el país més petit de l'OTAN però la seva situació estratègica serveix per a controlar la presència dels submarins, vaixells i avions soviètics en els mars del Nord. Malgrat no tenir exèrcit, 3000 soldats nord-americans asseguren la seva defensa a la base de Keflavik, després que el 1.951 el govern islandès signés un acord amb els Estats Units.

El canvi d'estratègia negociadora d'ambdues potències pot fer que en aquesta cimera s'arribin a acords importants sobre desarmament, si bé les diferències no deixen de ser grans. Així, per exemple, quant als euromíssils, la Unió Soviètica ha accedit a que les forces nuclears independents de Gran Bretanya i França no siguin comptabilitzades a l'hora de valorar els arsenals respectius, i a limitar el seu contingent de míssils d'abast mitjà a Àsia, però sembla improbable que s'arribi a l'acord de reduir a 100 el nombre d'armes d'aquest tipus que mantindria cada superpotència a Europa.

Pel que fa a les armes estratègiques

o míssils balístics intercontinentals, Estats Units és ara més receptiu a la idea soviètica de reducció d'un 30% front al 50% inicial, però continuen havent-hi fortes discrepàncies quant a detalls concrets.

Per als dirigents del Kremlin l'eix sobre el qual han de girar tots els altres temes és el de les armes defensives. Gorvatxev ha suggerit una renovació per quinze o vint anys del tractat ABM de 1.972, tot intentant ajornar la posta en marxa de l'IDE (Guerra dels Estels) però l'Administració Reagan vol un nou pacte que substitueixi l'ABM, permeti la investigació i el desenvolupament de les armes espacials i congeli el seu desplegament durant set anys, després dels quals hom podria compartir la nova tecnologia o procedir a instal·lar unilateralment els seus sistemes.

Quant a la moratòria nuclear, Reagan continua mostrant el seu rebuig, però sembla disposat a limitar el volum de les proves nuclears subterrànies si abans es ratifiquen els tractats específics dels anys 70.

Hom preveu que a més del desarmament hi haurà d'altres temes importants sobre la taula de negociacions, com ara els drets humans, els conflictes regionals i els temes bilaterals (comerç, cultura, obertura de consulats, etc.) on les diferències de criteris són tant o més grans que en el capítol d'armaments. ■

Anna Dionis

DOTZE TROBADES EN TRENTA ANYS

Només han estat dotze, amb la d'Islàndia, les vegades que s'han reunit els líders d'ambdós països en més de trenta anys:

1.955.- Dwight Eisenhower i Nikolai Bulganin es trobaren, juntament amb Faure (França) i Eden (Gran Bretanya), el juliol de 1.955 a Ginebra per parlar de la unificació d'Alemanya.

1.959.- Dwight Eisenhower i Nikita Khrusxev es troben a Camp David per dialogar sobre l'estatut de Berlín i el Sudo-est asiàtic.

1.961.- Nikita Khrusxev i John Kennedy parlen a Viena sobre Berlín i Laos.

1.967.- Alexei Kosygin i Lyndon B. Johnson conversen en New Jersey (EE.UU) sobre l'Orient Mitjà, Vietnam i armes nuclears.

1.972.- Richard Nixon i Leonid Breznev tracten a Moscou sobre posteriors acords en matèria de sanitat, medi ambient, tecnologia i espai.

1.973.- Breznev visita Nixon en Was-

hington on se signaren set tractats i declaracions, entre elles la d'accelerar les converses sobre armes estratègiques.

1.974.- Nixon i Breznev es veuen a Moscou i lalta per restringir el desplegament dels sistemes míssils antibalístics.

1.974.- Breznev i Gerald Ford es reuneixen a Vladivostok per convenir els principis del segon tractat sobre limitació d'armes estratègiques (SALT-2).

1.975.- Breznev i Ford celebren a Helsinki una nova cimera amb motiu de la Conferència sobre la Seguretat i la Cooperació a Europa.

1.979.- Jimmy Carter i Breznev signen a Viena el SALT-2.

1.985.- Reagan i Gorvatxev es reuneixen a Ginebra i acorden celebrar dos cimeres més, a Washington i Moscou respectivament.

1.986.- Gorvatxev i Ronald Reagan es reuniran a Islàndia els propers 11 i 12 d'octubre per tractar sobre el desarmament.

Vuitena Cimera dels No Alineats

NOMÉS QUEDA L'ESPERANÇA

La darrera Conferència dels Països No Alineats reunida a Harare (Zimbabwe) ha condemnat el règim de Sud-Àfrica i els països occidentals que donen suport al govern de Pretòria. A més s'ha donat molta importància a la declaració econòmica pel que fa al deute extern, i la reforma del sistema financer internacional. Després de 25 anys de la primera conferència oficial dels No Alineats només en queda l'esperança.

La vuitena Conferència dels Països No Alineats, celebrada a Harare, ha finalitzat amb les maratonianes reunions sense pena ni glòria. Després de vint-i-cinc anys d'aquella primera conferència oficial a Belgrad hi ha hagut prou canvis conjunturals a l'escena internacional per fer un balanç de si és positiu i convenient la seva continuïtat o si més no el que cal és estalviar diners en protocols i lluitar mitjançant altres vies més efectives.

No s'ha de caure en elements extrapol·lats, aïllats i anecdòtics com els realitzats per Gaddafi a l'hora de dir que el món només hi ha dos camps: el de la liberalització i el de l'imperialisme. De fet, malauradament, a l'hora de la veritat és així, però l'essència dels no Alineats, justament, és una altra; concretament tal com es va signar a la Carta de Bandung l'any 1955: respectar mútuament les integritats territorials i les sobiranes, implantar el principi de la no agressió, establir la igualtat entre tots, la coexistència pacífica, el suport al combat anticolonial, el desarmament, l'existència d'un ordre econòmic més just, etc.

En el pla polític la cimera ha tractat un punt fonamental: el rebuig a l'apartheid, sistema racista de Sud-Àfrica, i ha intentat trencar les bones relacions existents entre alguns països occidentals amb l'administració de Pretòria. Els Estats Units de Nord-Amèrica i el Regne Unit de Gran Bretanya en serien els més representatius. Dins d'aquest mateix punt cal notificar que es crearà «un fons financer especial per donar suport als països de la Línia del Front» (Angola, Botswana, Mozambic, Tanzània, Zàmbia i Zimbabwe), per tal d'intensificar i ajuntar tota la pressió possible, tant econòmica, com política, com moral contra el règim segregacionista de Sud-Àfrica. Les accions dels Països No Alineats es basarien en què els països que tenen forts interessos amb Pretòria, apliquin sancions econòmiques obligatòries al país de les pedres precioses i de l'or.

Per primera vegada la declaració econòmica de la cimera de Harare ha tingut més importància que no la política. En uns moments conjunturals difícils per als països més pobres potser era d'esperar que fos així. Donar més relleu als aspectes polítics hauria suposat caure en l'error de la xerrameca i la poca efectivitat. Per aquest motiu cal suposar que aquesta vuitena cimera no ha estat tan fora de lloc. El fantasma del deute extern ha estat sens dubte el plat fort de les diverses reunions i la preocupació de gairebé tots els representants (dels 101 que hi havia 50 eren Caps d'Estat que representaven prop de 3.000 milions de ciutadans). Les relacions comercials amb els països desenvolupats i la reforma del sistema financer internacional foren altres aspectes interrelacionats tots ells, que engrosaren les preocupacions, i la sensibilitat d'unes persones que molts diuen que són del Tercer Món però que no podem oblidar que són, tanmateix, ciutadans com els qui més.

Un altre aspecte a destacar a la cimera de Harare és la falta de quorum al moment de decidir quines serien les seus de la reunió interministerial i la de la cimera de Caps d'Estat a celebrar d'aquí a tres anys. Hi havia una ciutat, Pyongyang, capital de Corea del Nord, que estava disposta a fer-se càrrec d'organitzar la reunió interministerial, però a més hi havia Indonèsia i Nicaragua que volien ser la seu de la cimera. Després de maratonianes discussions es clarificà un xic la situació, i el programa va quedar de la següent manera: Pyongyang, reunió ministerial sobre cooperació sud-sud l'any 87, a Xipre hi tindrà lloc la reunió interministerial, l'any 88 i un any després la cimera es realitzarà a un lloc desconegut que es podrà negociar durant dos anys.

De ben segur que a l'analitzar la falta de consens per decidir les seus de les properes reunions es pot pensar que els No Alineats donen valor a un fet que no en té gaire. Però no és així. En un

grup on es dóna cabuda a tants representants, no deixa de ser complex fer-ho a gust de tothom. A tall d'exemple es pot afirmar que encara que sigui difícil preveure què farà Gaddafi un dia després d'haver escrit aquest article, amb les afirmacions que va fer contra el Moviment dels No Alineats, al dir que «no hi ha lloc per al neutralisme i el no alineament», potser volia dir que «sí que hi ha lloc per al neutralisme i el no alineament si jo puc ésser president de la Conferència dels No Alineats». En definitiva, coneixent l'experiència del coronel Gaddafi i la seva peculiar manera de canviar de parer de la nit al dia, les paraules dites a Harare van prendre un altre significat del que ell hauria volgut. De ben segur que van servir per reflexionar i recordar la filosofia de la Carta de Bandung i sobretot de no adquirir un camí gaire clar cap a una tendència ideològica concreta, és a dir, ni un pol ni l'altre; sinó el no alineament. Si no és així el moviment ja pot plegar veles o si més no constituir unes altres regles de joc.

25 anys

L'esperit de Bandung ha passat a la història perquè un grup de països volien prendre unes postures adverses als dos blocs tradicionals existents llavors —ara també— en diversos àmbits: polítics, militars, econòmics, socials... La idea fou bona en aquella època que coincidí amb la descolonització i la independència política en cadena per a molts països d'Àsia i Àfrica sobretot. Les causes són diverses. Després de la segona guerra mundial, molts països del Tercer Món varen veure que els europeus —malgrat fossin blancs— també passaven gana, existia repressió, es mataben entre ells i existia l'horror. Aquests foren uns indicis que fomentaren la consciència universal de poder ser tot allò que no havien pogut ser durant segles. Llavors, a la dècada dels cinquanta i seixanta, aquesta lluita tenia un sentit i Bandung

NO ALINEATS

fou la brasa que encengué el foc, i amb aquest, la primera Conferència oficial dels Països No Alineats feta a Belgrad l'any 1961. Des d'aleshores fins ara s'han anat succeint cada tres a quatre anys fins la darrera de Harare amb més o menys resonància, èxits o fracassos. Però també s'ha de dir que personatges com Tito, Nasser, Nehru, Zou Enlai, Sukarnò o N'Krumah ja han passat a la història i amb la seva mort s'hapagat el foc i la cendra se l'emporta el vent segons l'indret d'on bufa. Però si 25 anys enrera era necessària aquesta consciència ara ho es tant o més. És cert que totes les institucions o organitzacions tenen un temps o una vida idònia i que no duren sempre. A més a la primera conferència dels No Alineats hi eren pocs països, ara hi són molts.

Tot i així, hi ha altres raons de pes que han dificultat enormement la bona marxa d'aquest moviment. La guerra freda amb la conseqüència de no

desvincular-se ni els EUA ni la URSS d'aquells països rics amb matèries primeres en fou una. El manteniment de territoris geoestratègics fou una altra raó, la qual cosa va fer gaudir algunes esperances de cara als països més pobres. El canvi de les jerarquies dominants igualment anava en detriment de la gran majoria de població dels països anomenats del Tercer Món. El canvi de l'era industrial per l'era de l'electrònica-informàtica ha tornat a deixar molts països fora de tota competitivitat amb els estats rics. L'augment desorbitant de la població en aquests països ha afavorit la misèria, la gana i qualsevol possibilitat d'augmentar la capacitat econòmica.

Hom podria dir que la incapacitat d'alguns líders i dirigents dels estats de jove independència és una causa d'estar en la situació que es troben ara per ara; podria ser-ne una causa més però l'autèntic problema està en la dificultat de sortir del bloqueig econòmic a que

estan sotmesos per part dels països rics. Tots els altres motius tenen, evidentment, la seva magnitud, però viure hipotecat és viure a mitges i això vol dir viure malament.

Si després de tantes dificultats els No Alineats s'aliniessin amb els altres dos blocs tal com ha dit Gaddafi s'acabaria pensant que el món està condemnat a seguir la política bipolar, la qual cosa si no va pel camí del desarmament, la desnuclearització, un ordre econòmic més just, un millor benestar arreu del planeta, no té cap sentit. Per això mateix, amb els No Alineats queda l'esperança i un forum obert perquè els diversos estats membres puguin buscar solucions mitjançant vies pacífiques encara que siguin les mateixes paraules de sempre entre nacions en conflicte com el cas d'Iran-Iraq.

Ramon Roca i Ribó

Mouvement des pays non-alignés

Liste des participants au sommet de New Delhi 7-11 mars 1983

► Participants :

Afghanistan	Inde
Algérie	Indonésie
Angola	Irak
Arabie Saoudite	Iran
Argentine	Jamahiriya arabe libyenne
Bahamas	populaire et socialiste
Bahrein	Jamaïque
Bangla Desh	Jordanie
Barbade	Kampuchéa
Bélize	(siège vacant)
Bénin	Kenya
Bhoutan	Koweït
Bolivie	Lesotho
Botswana	Liban
Burundi	Libéria
Cap Vert	Madagascar
Centre Afrique	Malaisie
Chypre	Malawi
Colombie	Maldives
Comores	Mali
Congo	Malte
Côte d'Ivoire	Maroc
Cuba	Maurice
Djibouti	Mauritanie
Égypte	Mozambique
Émirats arabes unis	Népal
Équateur	Nicaragua
Éthiopie	Niger
Gabon	Nigeria
Gambie	Organisation de libération
Ghana	de la Palestine
Grenade	Oman
Guinée	Ouganda
Guinée-Bissau	Pakistan
Guinée équatoriale	Panama
Guyana	Pérou
Haute-Volta	Qatar

République arabe syrienne
République arabe du Yémen
République populaire démocratique de Corée
République démocratique populaire du Laos
République unie du Cameroun
République unie de Tanzanie
Rwanda
Sao Tomé et Príncipe
Sénégal
Seychelles
Sierra Leone
Singapour
Somalie
Soudan
South West Africa (SWAPO)
Sri Lanka
Surinam
Swaziland
Tchad
Togo
Trinité et Tobago
Tunisie
Vanuatu
Vietnam
Yemen démocratique
Yougoslavie
Zaire
Zambie
Zimbabwe

► Observateurs :

Brésil
El Salvador
Mexique
Papousie-
Nouvelle Guinée
Philippines
Sainte-Lucie
Uruguay
Venezuela
African National Congress

► Invités :

Autriche
Espagne
Finlande
Portugal
République dominicaine
Roumanie
Saint-Marin
Saint-Siège
Suède
Suisse

Era l'únic país europeu amb el qual no n'hi havia

ESPANYA I ALBÀNIA ESTABLEIXEN DISCRETES RELACIONS DIPLOMÀTIQUES

Com si es tractés d'un deute, Espanya i Albània, molt discretament, han decidit acreditar els seus respectius ambaixadors a Belgrad i París com a representants en els respectius estats. Amb això es dona per acabat el període en el qual Albània era l'únic país europeu amb el qual Madrid no mantenia relacions diplomàtiques. La nova etapa de Ramiz Alia i el desig espanyol d'universalitzar les relacions n'han estat factors clau.

El passat 12 de setembre Espanya i Albània van establir relacions diplomàtiques, es tractava de l'únic país d'Europa en el qual el govern de Madrid no tenia representant. Després d'unes llargues negociacions, portades molt discretament per les dues diplomàcies, s'efectuà a París el «canje de notes», en presència dels ambaixadors a la capital francesa dels dos països, Juan Durán Lóriga i Maxbun Peka. Francisco Fernández Ordóñez, el titular espanyol d'Afers Estrangers atribuï la necessitat d'aquest establiment de relacions a l'aplicació del principi de la universalitat de les relacions diplomàtiques.

La solució negociada entre ambdues diplomàcies és que en el futur, els afers diplomàtics espanyols es resoldran a través de l'ambaixada de Belgrad i els albanesos des de París. El procés diplomàtic que ha culminat amb l'establiment de relacions es començà a gestar al 1978 quan el govern de Madrid va treure el permís de residència a Espanya al rei Leka Zog, pretendent al tron albanès. Paral·lelament hi va haver contactes diplomàtics a Belgrad que podrien haver cristal·litzat en l'establiment, però les circumstàncies polítiques espanyoles van refredar aquesta intenció que es va anar ajornant. Finalment, el sistemàtic establiment de relacions que és una de les constants del mandat de Fernández Ordóñez com a titular del departament d'Afers Estrangers les ha fet possibles.

Després de la mort d'Enver Hoxha, el líder albanès que es va mantenir quaranta anys al poder (esdevinguda el 11.4.85), el Consell d'Europa féu, al 1985, una recomanació als seus membres per tal de relançar les relacions amb Albània, ara dirigida per Ramiz Alia, a fi de facilitar una possible nova relació de l'Europa occidental amb Al-

bània. Enrera quedaven, pel que fa a Espanya, els ostentosos gestos dels diplomàtics albanesos que giraven l'esquena als espanyols o les acusacions hispanes a Tirana d'ajudar al Front Revolucionari Antifascista i Patriòtic (FRAP).

L'apertura d'Alia

Albània s'ha mantingut pràcticament aïllada del món des del final de la II Guerra Mundial. El comunisme albanès era antagònic al iugoslau i Hoxha va trencar relacions primer amb Tito i després amb Krushev quan aquest dirigent soviètic inicià la desestabilització. Posteriorment Albània abandonà el Pacte de Varsòvia. Tirana també va mantenir un curt maridatge amb la Xina de Mao Zedong. Un cop van quedar-se sols defensant el «veritable socialisme» el règim es tancà en si mateix fins a la mort d'Hoxha. Amb Alia, com a màxim dirigent, Albània va començar una lenta i cauta obertura política, la mostra més

ostensible de la qual ha estat l'establiment d'una línia fèrria en col·laboració amb Iugoslàvia que comunica Albània amb la xarxa europea ferroviària.

Aquest petit país del Mediterrani de 2,9 milions d'habitants continua mantenint les seves xifres de producció com a secret d'Estat. Segons estimacions occidentals Albània té un PIB d'uns 1,9 milions de dòlars, el seu volum d'importacions és de 312 milions de dòlars i de 305 milions les exportacions. Com a dada anecdòtica, val a dir que hi ha, a tot el país, 7 televisors per cada miler d'habitants.

L'oficialitat manté el caràcter marxista-leninista del règim i aquest no manté relacions diplomàtiques ni amb la Unió Soviètica, ni amb el Regne Unit ni amb la RFA. Els Estats Units i l'URSS són odiats per igual. Albània és l'únic estat europeu majoritàriament musulmà, atesos els segles de domini turca. Amb una extensió similar a la de Galícia, és el país més hermètic i singular

riode transitori. Indubtablement la nostra integració afecta els agris i els productes primerencs que els PTM podien oferir a la Comunitat, i la seva indústria de transformació agro-alimentària també se'n ressentirà.

Els temors dels Estats associats respecte a la integració d'Espanya a la CEE no estan mancats de fonament: si la nostra producció agrícola va poder superar els obstacles de l'Europa dels Deu els anys setanta, és d'esperar que Espanya, com a membre de la Comunitat, sabrà aprofitar els mecanismes que la PAC li brinda per millorar el seu rendiment agrícola i comercialitzar els seus productes a països tercers.

L'entrada d'Espanya i Portugal a la CEE ha fet davallar el volum de les compres comunitàries als PTM, a causa dels contactes informals entre les dues parts per renegociar els Acords Preferencials que van començar el 1982, abans que la Comunitat prengués la decisió política d'ampliar-se. Quan els Estats mediterranis van demanar el manteniment dels corrents tradicionals d'intercanvi i la revisió de les ajudes financeres, al si de la CEE van reproduir-se les divergències entre els Estats membres: Alemanya i Gran Bretanya eren partidàries de liberalitzar el mercat europeu per als productes mediterranis. Itàlia i Grècia proposaven l'abandó del sistema de preferències, a canvi de compensacions financeres per als PTM. França es limitava a defensar el manteniment de les quotes de mercat per als països tercers.

Finalment, i després d'una dura negociació amb Espanya, que ha bloque-

jat fins ara l'oferta, la Comunitat ha aprovat un paquet de mesures comercials que inclouen avantatges aranzelàrics i nous calendaris de producció per als països associats. Amb la particularitat que aquest aspecte de la PAC no pot negociar-se. Els PTM només poden acceptar o rebutjar l'oferta de la CEE.

L'oferta europea

Ja s'ha anunciat que l'aspecte financer de la PAC mediterrània podrà negociar-se, però en realitat Europa no pot oferir grans coses als Estats mediterranis. La Comunitat anuncia que les xifres globals de les compensacions financeres —subvencions a fons perdut i crèdits amb interessos baixos— no seran gaire superiors a les del quinquenni anterior. Les ajudes es donaran per diversificar la producció i desenvolupar l'autosuficiència alimentària.

Els PTM poden dedicar-se al cultiu del cotó o del tabac per cobrir les necessitats del mercat europeu i diversificar la producció, però aquesta línia d'actuació no els garanteix el futur. El passat més immediat ho demostra: buscar la complementarietat amb el mercat europeu té els seus límits.

Plantejar la consecució de l'autosuficiència alimentària és com proposar una utopia. El problema de l'alimentació és a l'origen de la crisi d'organització dels mercats mundials, i els PTM —per ésser els clients tradicionals

d'Europa— s'han convertit en el camp de proves idoni per als grans enfrontaments entre els exportadors de cereals. Els EUA han fet el possible per enfonsar els preus d'aquest mercat regional, i en conseqüència els preus al mercat mundial també són inestables. Europa ha reaccionat subvencionant les seves exportacions, àdhuc venent blat a crèdit a alguns països.

En aquests moments la seguretat alimentària de la majoria dels Estats de la regió passa per la possibilitat d'amagatzemar el màxim a bon preu. És el mitjà més fàcil i segur per aprovisionar una població afectada per la crisi econòmica. L'endeutament exterior de tots els Estats de la regió és preocupant. En aquestes condicions l'objectiu prioritari dels PTM és el de mantenir el nivell de les seves exportacions, per pagar el deute i reequilibrar la seva balança de pagaments.

La situació internacional no afavoreix l'estratègia de mig termini que propugna la Comunitat, la qual podria enfrontar-se als altres aliats de la zona —els Estats Units i les institucions multilaterals— si disposés d'uns recursos financers més amplis. Aquests recursos li permetrien tenir una política regional més coherent i influir en l'evolució econòmica de l'àrea.

De totes maneres la CEE no hauria d'oblidar que la Mediterrània és una zona essencial per al manteniment de l'estabilitat política europea, i que els països del Sud poden pagar cares les seves concessions al liberalisme. ■

Alba Basco i Coma

Espanya i Albània estableixen discretes relacions diplomàtiques

del continent europeu. La seva població es dedica sobretot a l'agricultura, el país s'auto-abasteix de petroli, no existeix la propietat privada dels vehicles i és el primer productor mundial de crom. Albània es considera el país més pobre del continent amb 1.500 dòlars per càpita de renda, així com el de més emigració. Fora d'Albània viuen 5 milions d'albanesos contra els tres milions que hi ha dins. La colònia més important albanesa a l'exterior és a la zona de Kosovo a Iugoslàvia, que, per cert, és la font dels problemes i dels enfrontaments entre tots dos règims.

Altres peculiaritats albaneses són l'ateisme oficial, o el fet de ser el país del món on hi ha més metges per habitant, el que té l'índex de natalitat més

alt d'Europa, o la no existència d'imposos. L'únic partit legal és el Partit Comunista del Treball d'Albània, que dirigeix, en qualitat de president del Presidium de l'Assemblea Popular, Ramiz Alia, des del 22-11-85, després de la mort del gran pare Hoxha.

Manca Corea del Nord

Per a Espanya aquesta obertura de relacions suposa un pas més en el sentit de la normalització del principi de la universalitat de relacions. Durant l'exercici 86 i sota la direcció de l'actual ministre Fernández Ordóñez, Espanya ha establert relacions amb Israel, al gener, i amb les illes caribenques de Sant Vi-

cent i les Granadines, el passat mes de juliol, així com amb Santa Lucia, al maig, i amb Guyana, a l'agost. Aquests tres darrers estats no tenien relacions amb Espanya perquè han accedit fa no gaire a la independència ja que abans eren colònies britàniques.

Espanya no manté encara relacions diplomàtiques amb Corea del Nord, que és una potència militar important de l'Àsia, encara que si les té amb Corea del Sud. La recent millora de relacions entre ambdues Corees i el fet que Espanya dona suport al dret de reunificació d'aquests estats dividits pel paral·lel 38, fa pensar que en un futur pròxim es poden establir relacions. ■

Xavier Horcajo

La incoherència d'una política regional

COM AJUDA LA CEE ALS PAÏSOS TERCERS

A primers de juliol la CEE va autoritzar, provisionalment, Espanya perquè continués important blat de moro dels Estats Units, tal i com ho feia abans d'intergrar-se a les Comunitats. De fet, amb aquesta actitud, la CEE renunciava a aplicar la regla d'or que regeix el sistema de preferències comunitàries: la unitat interior del mercat front a l'exterior.

En aquest cas, els dotze Estats membres van cedir, després de resistir-se durant molts mesos a les pressions americanes. Però a ningú no se li amaga que els EUA, —en nom de la llibertat dels intercanvis agrícoles—, menen d'altres atacs contra la Política Agrària Comunitària (PAC). La part més directament afectada per l'estratègia comercial dels Estats Units és precisament la política agrícola mediterrània de la CEE, basada en unes tradicionals relacions de bon veïnatge comercial, que tenen el seu origen en l'època colonial.

El recurs que els Estats Units han interposat davant del GATT (Acord General sobre Comerç i Aranzels Duaners) afecta molt directament tot el conjunt de la PAC mediterrània. Els països mediterranis associats al Mercat Comú gaudeixen d'un sistema preferencial d'aranzels que els permet abaratir els costos de les mercaderies que exporten a les Comunitats. Els EUA consideren que el tracte preferent de la CEE envers aquests tercers països perjudica les seves exportacions d'agrís i vulnera les disposicions del GATT sobre el lliure comerç.

A ningú no se li amaga que les privilegiades relacions comercials entre la CEE i els Estats mediterranis associats depenen de la resolució d'aquest recurs per part del GATT. Els enfrontaments entre els Estats Units i les Comunitats en matèria agrícola ja venen de lluny, i gràcies a aquesta situació —de pugna permanent— la PAC mediterrània s'ha convertit en un obstacle que impedeix, inclús, les negociacions sobre comerç multilateral al si del GATT.

Els EUA pensen que els acords preferencials, que constitueixen la base de l'apartat mediterrani de la PAC, són una amenaça per al sistema de regulació dels intercanvis mundials, i un símptoma de la fragilitat dels Acords del GATT. Així la posició dels Estats Units presenta la política mediterrània dels Dotze com la causa que justificaria el seu abandó del GATT.

El primer objectiu d'aquest recurs és el d'obligar a les Comunitats a restringir progressivament el seu mercat agrícola. La CEE és la primera importadora mundial de productes agrícoles, i és també el mercat més gran de la regió. Aquesta circumstància ha fet que l'agricultura d'alguns Estats mediterranis s'hagi especialitzat, —sobretot en els darrers deu anys— en funció de les necessitats de la Comunitat. Per als Estats associats, denominats PTM (Països

Tercers Mediterranis) en l'argot comunitari, Europa constitueix alhora el seu millor proveïdor i el seu millor comprador.

A nivell regional l'ampliació de la Comunitat a Grècia, i després a Espanya i Portugal, ha contribuït a relançar la vella idea de la reconstrucció europea, però ha desequilibrat les relacions entre la CEE i els altres països de la Mediterrània. Aquest aspecte de la crisi és més conegut, i es reflecteix fonamentalment en el bloqueig que pateixen els programes mediterranis de la Comunitat a causa de la posició espanyola, que defensava aferrissadament els seus productes.

El 1972 les Comunitats van plantejar-se la necessitat de construir un sistema capaç de substituir les relacions bilaterals que els Estats membres mantenien amb els països de l'altre costat del Mediterrani. Semblava difícil que la lògica comunitària arribés a imposar-se en una regió en la qual els lligams colonials i les tradicionals zones d'influència havien contribuït a l'establiment d'unes relacions bilaterals particularment intenses. L'objectiu va aconseguir-se, i la CEE té una política mediterrània pròpia, basada en un conjunt d'acords comercials.

Als Acords Preferencials, un per cada Estat, se'n hi afegien d'altres per ajudar els països en vies de desenvolupament. Entre els Estats associats alguns tenen vocació europea, com Turquia que voldria formar part de la Comunitat; per a d'altres, com Marroc o Egipte, aquests acords garanteixen el seu accés tradicional als mercats de les metròpolis colonials. La veritat és que, observada globalment, la política del Mercat Comú per a la regió mediterrània fa l'efecte d'un trencaclosques.

Mitjançant aquests Acords la Comunitat atorga unes preferències duaneres variables als productes que importa d'aquests països. Aquesta preferència

no és recíproca per part dels PTM i els ofereix en canvi la possibilitat d'uns drets de duana nuls per les seves exportacions a la CEE de productes industrials, excepte per les manufactures tèxtils. Els productes agrícoles s'ajusten a una escala variable de tasses duaneres; les reduccions dels drets de duana es compensen, en aquest cas, per limitacions en la quantitat, els preus i per uns rigorosos calendaris d'exportació.

En conseqüència, la major part dels països mediterranis associats ha intentat adaptar la seva producció i les seves estructures comercials a les exigències del mercat europeu. Els Estats més pobres de la zona van decantar-se per les possibilitats que oferia l'agricultura, la financiació va dedicar-se al sector agro-exportador, amb la qual cosa s'afavoria als productors més forts.

Els resultats d'aquesta política agrària no són gaire afalagadors. La relació entre producció alimentària pròpia i nombre d'habitants disminueix des de 1970. La caiguda de la producció alimentària que detecten les estadístiques és una constant a tots els països de l'àrea, excepte a Turquia i Líbia, —l'únic Estat que, junt amb Albània, no manté relacions comercials estables amb les Comunitats.

L'especialització de l'agricultura no sembla una decisió gaire encertada; l'actual situació agrícola dels PTM ho demostra: han passat deu anys i la balança agrària continua desequilibrada, la crisi estructural de la pagesia s'agreuja i els mecanismes de protecció interns de la PAC han desvirtuat la validesa dels Acords.

Des de 1979 la Comunitat ha reduït les seves compres de productes mediterranis. Aquesta mesura beneficia principalment la seva pròpia producció i les exportacions espanyoles, —cal no oblidar que som al començament d'un pe-

riode transitori. Indubtablement la nostra integració afecta els agris i els productes primerencs que els PTM podien oferir a la Comunitat, i la seva indústria de transformació agro-alimentària també se'n ressentirà.

Els temors dels Estats associats respecte a la integració d'Espanya a la CEE no estan mancats de fonament: si la nostra producció agrícola va poder superar els obstacles de l'Europa dels Deu els anys setanta, és d'esperar que Espanya, com a membre de la Comunitat, sabrà aprofitar els mecanismes que la PAC li brinda per millorar el seu rendiment agrícola i comercialitzar els seus productes a països tercers.

L'entrada d'Espanya i Portugal a la CEE ha fet davallar el volum de les compres comunitàries als PTM, a causa dels contactes informals entre les dues parts per renegociar els Acords Preferencials que van començar el 1982, abans que la Comunitat prengués la decisió política d'ampliar-se. Quan els Estats mediterranis van demanar el manteniment dels corrents tradicionals d'intercanvi i la revisió de les ajudes financeres, al si de la CEE van reproduir-se les divergències entre els Estats membres: Alemanya i Gran Bretanya eren partidàries de liberalitzar el mercat europeu per als productes mediterranis. Itàlia i Grècia proposaven l'abandó del sistema de preferències, a canvi de compensacions financeres per als PTM. França es limitava a defensar el manteniment de les quotes de mercat per als països tercers.

Finalment, i després d'una dura negociació amb Espanya, que ha bloque-

jat fins ara l'oferta, la Comunitat ha aprovat un paquet de mesures comercials que inclouen avantatges aranzelàrics i nous calendaris de producció per als països associats. Amb la particularitat que aquest aspecte de la PAC no pot negociar-se. Els PTM només poden acceptar o rebutjar l'oferta de la CEE.

L'oferta europea

Ja s'ha anunciat que l'aspecte financer de la PAC mediterrània podrà negociar-se, però en realitat Europa no pot oferir grans coses als Estats mediterranis. La Comunitat anuncia que les xifres globals de les compensacions financeres —subvencions a fons perdut i crèdits amb interessos baixos— no seran gaire superiors a les del quinquenni anterior. Les ajudes es donaran per diversificar la producció i desenvolupar l'autosuficiència alimentària.

Els PTM poden dedicar-se al cultiu del cotó o del tabac per cobrir les necessitats del mercat europeu i diversificar la producció, però aquesta línia d'actuació no els garanteix el futur. El passat més immediat ho demostra: buscar la complementarietat amb el mercat europeu té els seus límits.

Plantejar la consecució de l'autosuficiència alimentària és com proposar una utopia. El problema de l'alimentació és a l'origen de la crisi d'organització dels mercats mundials, i els PTM —per ésser els clients tradicionals

d'Europa— s'han convertit en el camp de proves idoni per als grans enfrontaments entre els exportadors de cereals. Els EUA han fet el possible per enfonsar els preus d'aquest mercat regional, i en conseqüència els preus al mercat mundial també són inestables. Europa ha reaccionat subvencionant les seves exportacions, àdhuc venent blat a crèdit a alguns països.

En aquests moments la seguretat alimentària de la majoria dels Estats de la regió passa per la possibilitat d'amagatzemar el màxim a bon preu. És el mitjà més fàcil i segur per aprovisionar una població afectada per la crisi econòmica. L'endeutament exterior de tots els Estats de la regió és preocupant. En aquestes condicions l'objectiu prioritari dels PTM és el de mantenir el nivell de les seves exportacions, per pagar el deute i reequilibrar la seva balança de pagaments.

La situació internacional no afavoreix l'estratègia de mig termini que propugna la Comunitat, la qual podria enfrontar-se als altres aliats de la zona —els Estats Units i les institucions multilaterals— si disposés d'uns recursos financers més amplis. Aquests recursos li permetrien tenir una política regional més coherent i influir en l'evolució econòmica de l'àrea.

De totes maneres la CEE no hauria d'oblidar que la Mediterrània és una zona essencial per al manteniment de l'estabilitat política europea, i que els països del Sud poden pagar cares les seves concessions al liberalisme. ■

Alba Basco i Coma

Espanya i Albània estableixen discretes relacions diplomàtiques

del continent europeu. La seva població es dedica sobretot a l'agricultura, el país s'auto-abasteix de petroli, no existeix la propietat privada dels vehicles i és el primer productor mundial de crom. Albània es considera el país més pobre del continent amb 1.500 dòlars per càpita de renda, així com el de més emigració. Fora d'Albània viuen 5 milions d'albanesos contra els tres milions que hi ha dins. La colònia més important albanesa a l'exterior és a la zona de Kosovo a Iugoslàvia, que, per cert, és la font dels problemes i dels enfrontaments entre tots dos règims.

Altres peculiaritats albaneses són l'ateisme oficial, o el fet de ser el país del món on hi ha més metges per habitant, el que té l'índex de natalitat més

alt d'Europa, o la no existència d'imposos. L'únic partit legal és el Partit Comunista del Treball d'Albània, que dirigeix, en qualitat de president del Presidium de l'Assemblea Popular, Ramiz Alia, des del 22-11-85, després de la mort del gran pare Hoxha.

Manca Corea del Nord

Per a Espanya aquesta obertura de relacions suposa un pas més en el sentit de la normalització del principi de la universalitat de relacions. Durant l'exercici 86 i sota la direcció de l'actual ministre Fernández Ordóñez, Espanya ha establert relacions amb Israel, al gener, i amb les illes caribenques de Sant Vi-

cent i les Granadines, el passat mes de juliol, així com amb Santa Lucia, al maig, i amb Guyana, a l'agost. Aquests tres darrers estats no tenien relacions amb Espanya perquè han accedit fa no gaire a la independència ja que abans eren colònies britàniques.

Espanya no manté encara relacions diplomàtiques amb Corea del Nord, que és una potència militar important de l'Àsia, encara que si les té amb Corea del Sud. La recent millora de relacions entre ambdues Corees i el fet que Espanya dona suport al dret de reunificació d'aquests estats dividits pel paral·lel 38, fa pensar que en un futur pròxim es poden establir relacions. ■

Xavier Horcajo

V. WALTERS: UN «OCELL (FALCÓ)» DE MAL AVERANY

La segona gira per Europa Occidental de l'enviat especial de la Casa Blanca, Vernon Walters, va obrir un gran interrogant sobre les veritables intencions dels Estats Units envers Líbia. La presència de Walters a les mateixes capitals europees que va viatjar a principis del mes d'abril passat, poques hores abans dels bombardeigs nord-americans contra Líbia, va fer sospitar, amb prou fonament, sobre una possible repetició d'aquella acció militar. Si més no, des de Washington s'havia intentat per tots els mitjans de donar l'aparença d'estar planejant alguna cosa molt grossa, uns quants dies abans de la gira de Walters pels vuit països europeus occidentals. Per fer-ho es va envoltar la visita de Walters en un mar d'informacions de caràcter agressiu. En primer lloc aquesta segona gira de Walters va ser anunciada abans de l'acabament de les maniobres navals davant les costes líbies. En segon lloc i, al mateix temps, la premsa nord-americana anunciava a so de bombo-i-platerets que es feien els preparatius de noves operacions militars contra Líbia, justificades en suposats imminents atemptats terroristes que Trípoli estava preparant. Finalment, el mateix general i comandant en cap de les forces de l'OTAN, Bernard Rogers, es va pronunciar sobre l'amenaça líbia dient que s'havia de tornar a colpejar Trípoli.

Fins i tot la pròpia elecció del general Walters, ambaixador dels Estats Units davant l'ONU, i home d'absoluta confiança del president Reagan, que en la primera gira per Europa ja va saber dissimular tant bé les veritables intencions de Washington, va ser un factor més a afegir al to general d'amenaça latent i imminent contra Líbia.

Al capdavant, però, la cosa no ha passat de ser, de moment, un toc d'atenció i d'alarma pel règim libí del coronel Maummar al Gaddafi. Com si es tractés de sotmetre Líbia a un estat d'incertesa constant amb l'amenaça d'un nou atac militar, s'ha introduït dins els plans i l'estratègia de Washington el factor de pressió psicològica per provocar un lent, però inexorable desgast de l'autoritat de Gaddafi i preparar el terreny, bé sigui

d'un cop d'estat des de l'interior o bé d'eventuals operacions militars futures des de l'exterior.

De moment el paper que en tot això ha jugat el general Vernon Walters ha estat el de diplomàtic i «viatjant». Ningú no s'atreveria a dir, però, si aquest paper que quadra tant al seu caràcter d'home bregat per més de quaranta anys d'experiència negociadora i diplomàtica, no en camufla algun altre que s'ha anat posant al descobert al llarg d'aquests mateixos quaranta anys de rodatge.

I ens referim al paper que des de bon començament de la seva carrera, com agregat militar a un gran nombre d'ambaixades nord-americanes a l'estranger, ha desenvolupat més o menys a l'ombra. Els successius destins com agregat militar s'han considerat sempre com una façana que li ha permès camuflar activitats que, com a mínim, es podrien definir com a no gaire clares.

Però anem a pams i esbrinem-ho:

Vernon Walters, de 69 anys —el gener en complirà setanta— es va incorporar amb poc més de 20 anys, en plena segona guerra mundial, a l'exèrcit nord-americà on va poder desenvolupar de seguida funcions molt importants, sense que li calgués passar per les obligades acadèmies d'èlit. Això li va ser possible gràcies als amplíssims coneixements d'idiomes que van resultar molt atractius pels serveis d'informació. Amb tot, la seva feina es va limitar, amb el càrrec de sots-tinent de l'Armada a exercir funcions d'oficial d'enllaç amb unitats marroquines o amb les brasileres que eren a Itàlia.

El càrrec de flamant agregat militar el va estrenar tant aviat com es va encetar la segona postguerra mundial i ho va fer al Brasil, en el marc del règim populista i feixistitzant de Getulio Vargas, entre 1945 i 1948. Aquest primer destí li va obrir definitivament les portes a destinacions posteriors que confirmarien les seves dots excepcionals d'instigador de conspiracions alienes, al servei de Washington. A la llarga llista de serveis com a agregat militar es pot re-

cordar que va treballar per l'ambaixada nord-americana a París del 1948 al 1950, on hi va tornar posteriorment del 1967 al 1972. La seva verdadera funció aquí a París va ser la d'entrar i treure del país, tantes vegades com calgués un personatge llavors encara misteriós: un tal general HAROLD A. KIRSCHMANN. En realitat es tractava d'HENRY KISSINGER, que en aquella època viatjava continuament a la capital francesa per negociar la fi de la Guerra del Vietnam. En una ocasió Walters va arribar a dir que un dels mèrits més importants de la seva carrera havia estat passar clandestinament Kissinger dins a França, una quinzena de vegades, sense que se n'adonés ningú: ni policies, ni duaners, ni controladors de passaports. Un mèrit, però, que per més notable que sigui, no ha estat pas l'únic.

Els primers treballs de Walters al servei de Washington foren d'aparença insignificant, com també d'altres de posteriors de naturalesa semblant: assessorar Harriman per la instauració del pla Marshall, o bé encarregar-se dels primers contactes amb Pequín que donarien lloc a la visita del president Nixon a la Xina l'any 1972, van portar-lo al càrrec de número dos de la CIA, aquell mateix any. Com sots-cap d'intel·ligència va sostenir sense embuts la legalitat de l'ús de la força en situacions límit i aquest principi el va aplicar amb totes les seves conseqüències. Un any després d'accedir a la sots-direcció de la CIA va aconseguir el seu primer triomf polític: l'enderrocament del règim d'Unitat Popular xilè de Salvador Allende. El seu paper en l'enderrocament del govern constitucional es va fer completament palès, atès els lligams estretíssims que Walters mantenia amb la DINA (la policia política) xilena i amb els sectors més conservadors de la democràcia cristiana.

Pero si bé han estat molt nombrosos els dies de glòria de Walters també ha conegut dies de marginació. El general que va definir la subtil diferència entre governs totalitaris (marxistes) i autoritaris (dictadures pro-occidentals) va ser obertament arraconat durant la gestió de l'últim president demòcrata nord-

L'ENVIAT DE REAGAN

americà: Jimmy Carter. Pel president Carter, que va arribar a la Casa Blanca sota l'enseny dels drets humans, era un càrrega massa feixuga endur-se Walters. «Les gràcies pels serveis oferts» es van traduir en un càrrec obscur de «business consultant» que li va servir malgrat tot per guanyar-se uns quants centenars de milers de dòlars venent armament a una xarxa d'amics estesos per tot el món. De l'esterilitat política d'aquella ocupació Walters va passar de seguida, però, a millors dedicacions amb l'arribada de Ronald Reagan a la Casa Blanca. Els seus serveis discrets i eficaços van tornar a ser requerits. L'agressivitat política de l'ex-governador de Califòrnia va trobar en l'expert general, un excel·lent aliat per la seva diplomàcia de duresa.

Llavors Walters es va començar a destapar com ambaixador itinerant, una activitat que li anava com l'anell al dit i que el situava al lloc exacte de les seves apetències personals (si fa no fa com ara mateix). En quatre anys Walters va recórrer més d'un milió i mig de quilòmetres —la qual cosa fa un promig d'uns setze mil la setmana—, visitant 95 països. Sempre, és clar, en missions difícils i delicades com les que va mantenir a Cuba amb Fidel Castro per discutir el suport cubà als grups guerrillers centramericans o les seves interminables gestions durant la Guerra de les Malvines. D'aquesta manera l'infatigable Walters tornava a manejar els fils invisibles de la política nord-americana com havia fet anys abans quan era l'home de confiança d'Eisenhower a qui va acompanyar en l'encontre amb Krushev a Ginebra després de l'abatiment de l'avió espia U-2 nord-americà.

En totes aquestes missions Walters s'ha anat caracteritzant més com un estilista refinat que no pas com un negociador rústec i matusser, per bé que el seu menysteniment dels drets humans, els quals considera una qüestió banal quan està en joc la supervivència dels sistemes de vida occidental, han deixat sempre en evidència aquesta delicadesa en els seus tractes diplomàtics. Ell mateix ha arribat a dir, sense enrojolar-se que «hi haurà problemes de drets humans l'any 3000 amb els governs de la Lluna i de Mart».

Des de l'1 de març de l'any passat Walters s'ocupa, de moment encara a la Terra, de les tasques diplomàtiques d'ambaixador nord americà a l'ONU. Un càrrec amb el qual Reagan li agraeix l'eficàcia de tècnic que ha servit sempre, des de l'etern «segon lloc», a la política exterior nord-americana i li regraça, també de retruc, la virtut més exem-

plar que ha destacat del seu caràcter: la de fidelitat incondicional, sobretot a una forma molt concreta de concebre i de veure el món, el tòpic «american way of life» que ha caracteritzat el seu esperit conservador i anti-comunista visceral i declarat. Una qualitat, d'altra banda, que li ha permès de servir de la mateixa manera als demòcrates Truman, Kennedy i Johnson com ho ha fet amb els republicans Eisenhower, Nixon i Reagan.

Per tots ells Walters ha resultat ser l'home adient per a les tasques, primer una mica i després cada cop més, compromeses. I en tots els casos, l'abundància d'aquestes feines més diguem-ne, brutes que calia realitzar amb un màxim de discreció, han estat una assegurança de treball continuat per aquest home en qüestió. Fins el punt que les diferents administracions USA, sense poder pres-

cindir dels seus serveis i per la necessitat d'assegurar-los al cent per cent, han anat transformant Walters en l'home insubstituïble per a les tasques reservades.

L'última d'aquestes tasques, la de la «crisi líbio-nord-americana» ha replantejat de nou la significació especial d'aquesta persona que calia que ara contribuís, segons els esquemes i plans estratègics de Washington, a engrescar més el to d'amenaça latent contra Líbia. ■

Jordi Duch i Sesplugues

ARGENTINA - BRASIL

Es consolida un Mercat Comú Iberoamericà, amb participació d'Uruguai

ARGENTINA I BRASIL PREPAREN UN FUTUR ECONÒMIC CONJUNT

Els governs democràtics d'Argentina i Brasil preparen un ambiciós projecte d'integració econòmica que pot consolidar el futur Mercat Comú Iberoamericà, en el qual ja ha anunciat que participarà l'Uruguai de Sanguinetti. Brasil i Argentina dissenyen així el seu futur econòmic comú, en uns moments en els quals els seus mercats internacionals d'exportació cauen i les pressions del deute extern és fan asfixiants.

Mentre s'obren seriosos dubtes sobre l'eficàcia del pla argentí «Austral» de reajustament econòmic i de la moneda, que porta, des del juny de 1985, 18 devaluacions respecte al dòlar i que, segurament, quan aquest article arribi a mans del lector ja haurà superat la vintena (a ritme de tres mensuals), tothom sembla donar suport als acords bilaterals de l'Argentina amb el Brasil, en la conformació del que s'ha anomenat el començament del Mercat Comú Iberoamericà.

Les dues grans potències de l'Amèrica del Sud, Argentina i Brasil, van signar el 29 de juliol passat un acord d'integració econòmica que es considera en medis polítics, econòmics i diplomàtics com la gènesi del Mercat Comú latinoamericà. Es tracta, en síntesi, de 12 protocols de cooperació adjunts a l'acord que comporten la cooperació bilateral d'aquests dos països a àrees molt diverses, des dels béns d'equip als productes alimentaris, passant per les facilitats comercials o la tecnologia, la biotecnologia, l'energia nuclear o l'aeronàutica.

El text de l'acord va ser signat a la residència del president argentí, la Casa Rosada, pels dos caps d'Estat, Raúl Alfonsín, president de la República argentina i José Sarney, president del Brasil. L'acord estipula que es tracta d'harmonitzar les economies dels dos països i d'acostar els destins de dos estats veïns que agrupen un conjunt humà de més de 150 milions d'habitants i que estan dotats del potencial industrial i tecnològic més important del continent sudamericà. Per contra, entre tots dos països acumulen un deute extern superior a 150.000 milions de dòlars, el deute de Brasil, que supera els 100.000 milions de dòlars, és el més important dels països del Tercer Món.

El protocol relatiu als béns d'equip, que haurà d'entrar en vigor el dia 1 de gener pròxim, preveu una integració de la producció i del comerç de certs béns,

i que el nombre d'aquest, siguin progressivament augmentats. L'objectiu és que els intercanvis bilaterals augmentin en total uns 2.000 milions de dòlars durant els pròxims quatre anys (a ritme de 300 milions al 87, fins a 750 milions al 1990).

Els governs de Brasília i Buenos Aires també han establert acords en matèria de cereals que pretenen integrar la seva producció, transport i magatzematge. Com és sabut, l'Argentina és un gran productor i per afavorir la comercialització del blat, el Brasil s'ha compromès a retirar 8 milions de tones de blat en els pròxims cinc anys. Els dos països també preparen una xarxa d'aprovisionament alimentari conjunt.

Pel que fa al pla energètic, l'Argentina subministrarà gas al Brasil mitjançant un gasoducte des de territori argentí, travessant l'Uruguai, fins a la ciutat brasilera de Rio Grande do Sul. També

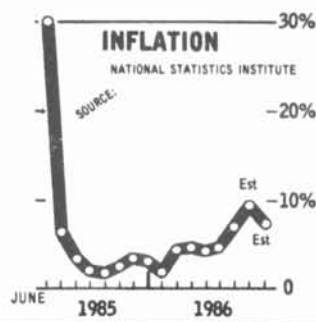
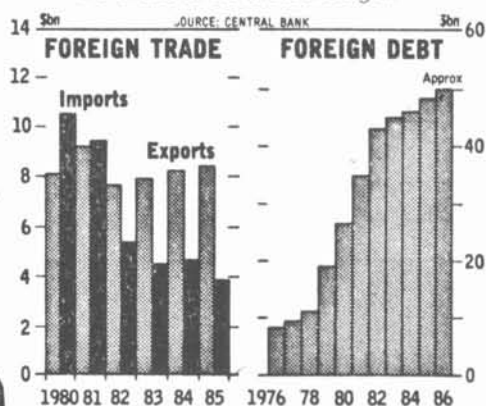
hi ha compromís per tal que tots dos països enduguin projectes de recerca i explotació petrolera a territori argentí. Igualment, el text estableix la necessitat per als dos Estats de l'aprofitament hidroelèctric de la presa de Garabi, sobre el riu Uruguai (Brasil) i de PichiPicun-Leúfu (Argentina).

El protocol que tracta de l'aeronàutica estipula que la indústria nacional argentina fabricarà una comanda d'aparells de la societat brasilera Embraer. Paral·lelament, els exèrcits de l'aire dels dos països podran utilitzar avions de transport, ensinistrament i atac que hagin estat fabricats en comú.

Els termes nuclears del protocol, mantenen que l'Argentina i el Brasil cooperaran estretament per tal de prevenir o pal·liar els danys que poguessin esdevenir d'un accident nuclear. Un altre protocol preveu la creació d'un centre bilateral de biotecnologia.

RAUL ALFONSIN Financial Times

ARGENTINA - BRASIL

El quart protocol diu que l'Argentina i el Brasil acorden la realització de negociacions econòmiques i comercials destinades a aconseguir «l'expansió gradual i sostinguda» dels intercanvis mutuos i cercant al màxim la complementació productiva. Els acords també preveuen la creació de «condicions favorables» per constituir empreses binacionals o conjuntes i la «necessitat de millorar la liquidesa del sistema de compensació del conveni de crèdits recíprocs». En els aspectes financers destaca la creació d'un fons d'inversions per a la promoció del creixement econòmic i la constitució d'un centre d'alts estudis econòmics.

L'Uruguai, país de 2,5 milions d'habitants, fronterer tant de l'Argentina com del Brasil, va ser convidat a subscriure també l'acord argentino-brasil·ler. Alfonsín i Sarney van mantenir intensos contactes amb el president de l'Uruguai, Julio Maria Sanguinetti a Buenos Aires. Segons el que els alts dignataris van acordar, una comissió composta pels ministres d'Economia, de Finances i d'Afers Estrangers, estudiarà durant tres mesos les modalitats pràctiques d'una eventual integració de l'Uruguai a l'acord. Cal tenir present que, hores d'ara, l'Uruguai i l'Argentina estan lligats per un acord sobre comerç exterior.

Després de l'acord formal, els empresaris argentins i brasilers han mantingut reunions a Porto Alegre per tal d'estudiar els projectes que pensen impulsar, en el sentit d'integrar l'economia dels dos estats. Un dels projectes és l'eliminació de les barreres duaneres per a la comercialització de les respectives produccions automobilístiques. Aquest projecte preten que Brasil importi vehicles de luxe d'Argentina i aquest país, vehicles econòmics produïts a Brasil.

Les reaccions envers aquest projecte de mercat comú llatinoamericà són molt disperses, mentre per uns, un cop resolta la participació de l'Uruguai, pensen que el projecte és un exemple de l'estat de consciència més adient per al continent sud-americà, per altres, és un error més dels directors de les respectives economies, sobretot les crítiques provenen del costat argentí.

Els partits dels respectius presidents signataris reconeixen que l'acord comporta dificultats però mantenen que es tracta d'una aposta de futur que val la pena. Per a tots dos partits en el poder, aquest programa d'integració d'ambdues nacions permetra un enfortiment democràtic a totes dues nacions, tradicionalment rivals i que van tornar a la democràcia en processos paral·lels i gairebé coincidents en el temps i, fins i tot, l'assentament de les fórmules de

	Argentina	Uruguai	Brasil	Unitat
Superfície	2.766.889	176.215	8.511.965	Km ²
Població	30,10	2,99	132,6	milions
Densitat	10,9	16,9	15,6	hab-km ²
Població urbana	83	84	69	%
Receptors TV	202	126	122	% /hab
PIB	58,56	5,27	218,0	mil milions \$
Creixement 1984	0,2	-1,8	4,5	%
Deute exterior	48,0	4,8	101,8	mil milions \$
Inflació	688,0	66,1		%
Importacions	4.728	769	15.200	milion \$
Exportacions	8.230	921	27.000	milion \$
Proveïdors	EUA = 17,7	EUA = 8,4	EUA = 15,9	%
Proveïdors	CEE = 28,8	CEE = 14,2	O.Mitjà 16,0	%
Proveïdors	Latin = 37,5	Latin = 44,3	CEE = 12,5	%
Clients	CEE = 25,4	EUA = 16,2	EUA = 27,6	%
Clients	CAME = 23,9	CEE = 17,8	CEE = 23,4	%
Clients	Latin = 21,2	Latin = 23,9	Latin = 11,3	%

mocràtiques a d'altres països iberoamericans.

Les respectives opcions d'oposició contesten que les dificultats d'aquest mercat comú teòric són enormes i que tot això és una utopia, sinó un inconvenient per al desenvolupament de les respectives economies nacionals. Els peronistes argentins, per boca d'Antonio Cafiero, temen que els esforços d'integració perjudiquin l'economia argentina. En aquest sentit, alguns empresaris argentins, com l'Unió Industrial Argentina, o el conegut home de negocis, Carlos Afore, mantenen que les diferents magnituds de les respectives economies, faran que el més feble —en aquest cas l'Argentina— hagi de desmantellar branques senceres de la seva activitat industrial. Igualment, el Partit Intransigent argentí ha advertit davant els possibles obstacles per al desenvolupament argentí amb els nous acords.

Pel que fa als treballadors la Confederació General del Treball d'Argentina (CGT) han estat l'element més crític envers els tractats perquè mantenen que aquests faran caure per terra els salaris dels treballadors, per la necessitat de reduir a qualsevol preu els costos productius en el futur. Cal recordar que la CGT té a l'Argentina prop d'un milió d'afiliats. De clara inspiració peronista, la CGT ha plantejat varies vegades desafiaments importants al govern democràtic de Raúl Alfonsín, per la via de les vagues generals.

Mentre es defineix l'àmbit concret de l'acord econòmic entre Argentina i Brasil, tots dos governs mantenen una làcònica lluita en el sí dels organismes internacionals, com el Fons Monetari Internacional per aconseguir renegociar el seu deute exterior. Brasil tracta de renegociar el seu paquet, que és el més gran dels països del Tercer Món, de

105.000 milions de dòlars, tot sense acceptar les imposicions del FMI pel que fa a les directrius de la política econòmica nacional, que és la condició que exigeixen els acreedors.

El govern brasiler vol renegociar al menys 74.600 milions de dòlars (un 77,8 per cent del total). Segons les previsions el Brasil hauria de pagar enguany 13.700 milions de dòlars, 14.400 milions al 87, 13.500 al 88, 12.000 al 89, 10.300 al 90 i 10.600 milions al 91.

Pel que fa a l'Argentina, el seu govern ha aconseguit postergar el pagament de 10.000 milions de dòlars, que havia de fer efectius el 20 de setembre, mentre intenta aconseguir un efectiu de 1.200 milions de dòlars en lentes negociacions per impulsar l'economia. Funcionaris del FMI inspeccionen l'economia argentina per veure les variacions que ha impulsat el govern d'Alfonsín amb l'esmentat «Pla Austral», a quinze mesos d'haver-lo posat en pràctica.

El govern de Buenos Aires voldria convencer al FMI de la necessitat de lligar els tipus d'interès a la possible fluctuació dels preus del blat en clàusules similars, a les mexicanes respecte del petroli. Durant tot el 85, els argentins van pagar prop de 5.100 milions de dòlars en concepte d'interessos, o sia, que els aproximadament 4.500 milions de dòlars del saldo de la balança comercial argentina, no van arribar per pagar el servei del deute exterior. Enguany la situació és encara més complexa perquè han augmentat les importacions, al contrari que les exportacions, que s'han vist afectades per problemes de collites i de caiguda d'alguns mercats. Tot un repte per al govern d'Alfonsín que haurà d'ampliar el seu endeutament extern. ■

Pot ser el principi per a una sortida negociada a l'Orient Mitjà

ARAFAT RECONeix L'ESTAT HEBREU ENCARA QUE IMPLÍCITAMENT

Djässir Arafat, el líder de l'OAP, ha reconegut en la cimera dels No Alinetas la resolució 242 de l'ONU, o el que és el mateix, l'Estat d'Israel. Això pot ser el punt d'inici d'unes negociacions per a resoldre els problemes de l'Orient Mitjà. Arafat, el paradigmàtic líder palestí, porta les brides del procés.

El líder palestí Djässer Arafat va sorprendre el passat 2 de setembre els països no alineats en presentar una solució al problema de l'Orient Mitjà ja que va anunciar implícitament el reconeixement de l'Estat d'Israel. L'anunci d'Arafat, cap de l'Organització per a l'Alliberament de Palestina (OAP) va sacsejar els no-alineats reunits en la conferència d'Harare. Es tracta d'un pas endavant que ningú no esperava cap a la solució del conflicte ja que l'OAP va anunciar solemnement que acceptava la resolució 242 del Consell de Seguretat de les Nacions Unides que implica el reconeixement de l'Estat jueu.

Cal recordar que l'acceptació de la resolució 242 i la renúncia del terrorisme són les dues condicions que els Estats Units consideren imprescindibles per a l'establiment de converses amb els palestins d'Arafat. Aquesta resolució votada el 1967 preconitza una solució al conflicte àrabo-israelià sobre la base de la pau entre Israel i els estats àrabs a canvi que l'Estat hebreu restitueixi els territoris àrabs ocupats el juny de 1967 durant la guerra dels sis dies. Es a dir la franja de Cisjordània-Gaza, els alts del Golan i el sector àrab de Jerusalem. Anteriorment, Egipte, Síria i Jordània, els tres països que havien combatut contra Israel, ja havien acceptat la resolució de les Nacions Unides. El motiu pel qual els palestins no havien donat, fins ara, el seu vist i plau a la resolució es que estimaven que aquesta no respectava els seus drets polítics.

Des que el 1982 el govern israelià endegà l'operació «pau a Galilea» s'ha vist, per part d'aquest, un clar intent de liquidar l'OAP. El fet és que li han infligit un cop gairebé definitiu. L'acció concentrada dels esforços hebreus ha aconseguit destruir l'aparell polític-administratiu de l'OAP concentrat a Beirut i ha obligat als seus caps a dispersar-se i a actuar en condicions molt precà-

ries. També s'ha extès el control sobre la actuació de les estructures legals i automàticament l'OAP ha perdut capacitat en la seva actuació política i sobretot de recaptació de fons. Es considera un fet substancial la instal·lació del cos directiu de l'organització a Tunísia lluny de la població palestina, amb la consegüent dificultat de contacte. Amb la sortida dels fedayins del Líban, l'OAP també era retirada de la línia de batalla amb l'enemic hebreu, per primer cop des de la guerra dels sis dies.

La sortida, la solució, sembla ser que és la negociació a la qual eren, en altres temps, tan reacis, i l'home, l'equilibrista capaç de reconduir els posicionaments polítics i militar, el de sempre: Abou Ammar, o com el coneixem a occident, Djässer Arafat.

La celebritat mundial de Djässer Arafat ha superat qualsevol rècord de longevitat. Cap home polític, cap vedette del cinema no han pogut ocupar, com ell, les primeres pàgines dels diaris i les pantalles televisives durant quinze anys. El desembre del 1968, la revista *Time* li féu l'honor de dedicar-li la portada: i en aquell moment, per la major part de l'opinió pública mundial no era res més que un cap terrorista, el portaveu d'una obscura organització, Al Fatah, que havia jurat destruir Israel.

L'aspecte exterior d'Arafat correspon a l'inquietant personatge que ha fabricat un cert tipus de propaganda: amb el keffieh beduí o un barret militar en el cap, mal afeitat, els ulls amagats al darrere d'ulleres fosques, un vestit kaqui i una pistola al cinturó o un fusell metrallador penjat. Però cal conèixer-lo en la intimitat per valorar com son d'enganyoses les aparences. Sense res al cap i mudat amb un vestit aquest home grassonet i calb sembla un bon pare de família jovial i inofensiu. Paradoxalment, el cap dels feddains coneix només superficialment els afers militars i no ha dis-

parat quasi bé mai cap tret en el decurs de la seva vida. És molt sensible i no suporta la vista de la sang, malgrat haver viscut innumbrables batalles. Ha estat vist plorar en ser projectat davant seu un noticiari sobre la massacre dels camps de Sabra i Xatila el setembre del 1982. A causa de la seva emotivitat, plora de seguida quan parla de les desgràcies del seu poble.

Cèlebre, però al mateix temps dels homes menys coneguts: no existeix cap biografia seva digna d'aquest nom; i amb raó, perquè s'ignora quasi bé tot del seu origen, de la seva infantesa, de les seves activitats abans de la seva elecció, el febrer del 1969, a la presidència de l'OAP (Organització per a l'Alliberament de Palestina) ¿Va néixer el 1927 o el 1929? ¿A Palestina o a Egipte? ¿Quines escoles secundàries va freqüentar? ¿Participà a la guerra àrabo-israeliana del 1948? ¿I amb qui? A aquestes i a altres preguntes Arafat es nega a respondre: «La meua vida privada només em pertany a mi», repeteix als periodistes que l'interroguen.

La versió més segura apunta que va néixer a Jerusalem el 1929, les males llengües, però, diuen que no va néixer a Palestina, sinó a Egipte, on el seu pare havia emigrat i s'havia casat en segones núpcies amb una egípcia. És cert, per altra banda, que la mare palestina d'Arafat era originària d'una gran família de Jerusalem, la dels Husseinis, que té com antecessor el profeta Mahoma. Si Arafat no ha nascut a El Caire, és cert, però, que en aquesta ciutat a complir estudis universitaris: és enginyer. De la seva llarga estada a la capital del Nil ha conservat l'accent, les expressions dialectals i el comportament d'un egipci. I una de les moltes paradoxes és que es dirigeix al seu poble en dialecte egipci. Per això el president siríà Assad el defineix, amb desprec, com «l'egipci».

Per altra banda, els palestins el consideren un d'ells. ¿No ha dedicat tota la seva vida a llur causa? Des de l'adolescència ha militat a El Caire en la Unió General dels Estudiants Palestins, de la qual esdevingué president el 1952; com a estudiant universitari ensenyà als companys l'ús de les armes i el 1956 va combatre en la zona del canal de Suez contra el cos expedicionari anglo-franco-israelià. Un any més tard, buscat per la policia, es refugià a Kuwait on, amb un grup de companys, fundà Al Fatah, la organització que aplega més del vuitanta per cent dels feddains i que el 31 de desembre del 1964 inicià la lluita armada contra Israel.

En el decurs dels deu anys que durà l'exili a Kuwait, Arafat féu una doble vida. Una de les seves cares fou la d'empresari de treballs públics, pròsper i respectable. L'altra, que pocs coneixen, és la de militant clandestí amb el sobrenom de Rauf, que voltà el món amb un passaport fals. A Beirut és l'ànima d'un setmanari, *Palestinuna* (La nostra Palestina), que propugna la unitat i l'autonomia palestines. A Damasc, a Amman, a Cisjordània, crea xarxes de simpatitzants d'Al Fatah. Després de la guerra del juny del 1967, el dirigent egipci Nasser el presenta als dirigents soviètics que li atorguen, any rera any, una creixent ajuda militar.

Més que no pas un cap guerriller, Arafat és un acròbata de la diplomàcia voladora. No ha parat mai d'anar de capital en capital a la recerca de subsidis i suports polítics. Abans del darrer conflicte amb el president siria Assad, havia aconseguit fins i tot establir bones relacions amb tots els països àrabs, tant conservadors com progressistes, amb l'Iraq de Hussein i amb l'Iran de Khomeini.

Malgrat la hostilitat dels Estats Units, els seus representants no han interromput mai els seus contactes discrets amb el Departament d'Estat i amb la CIA. El seu refús a reconèixer Israel no l'impedeix d'acollir amb calor els dirigents del moviment pacifista de l'Estat hebraic. En general intenta conservar bones relacions amb tots els governs, islàmics, marxistes o socialdemòcrates. Gràcies a aquesta diplomàcia pluralista havia reeixit a assegurar l'autonomia del seu moviment sense perdre de vista l'únic objectiu important per a ell: obtenir la creació d'un estat palestí independent.

El carismàtic Arafat escalà dintre l'OAP diversos càrrecs de summa responsabilitat: president del Comitè Executiu del moviment, el juny de 1968; portaveu de l'OAP, el 1968, i, finalment, president de l'Organització d'Alliberament de Palestina, des de febrer de 1969.

Els homes d'Abou Ammar s'assentaren al sud del Liban, entre contínues anades i tornades del seu líder, buscant

el suport del món àrab, consolidant aliances, reclamant nous compromisos i maniobrant sempre, donant exemple de pragmatisme polític, quasi «in extremis».

Dins l'OAP sempre hi ha hagut tensions; hi ha ambigüitat a diferents nivells: nacionalitat, model polític, plantejament islàmic i d'altres. Arafat representarà la reconciliació d'aquestes tendències, alhora que la seva consolidació com a líder indiscutible del moviment. Arafat, fent valer la tesi que el nacionalisme palestí no havia d'ésser ni d'esquerres ni de dretes, controlà tiris i troians.

Abou Ammar tingué un gran èxit internacional, quan el 1974 prengué la paraula davant l'assemblea general de les Nacions Unides, tot i éssent la primera vegada que ho feia un representant d'un moviment d'alliberament.

L'OAP continuà des del Liban les seves accions contra Israel, fins que els israelians envaïren el país (16 de juny 1982) assetjaren Arafat i els seus homes, a Beirut, l'estiu de 1982. Arafat es refugià a Tunísia deixant de banda el suport siria, per tal de poder desenvolupar vies polítiques per al problema palestí, negociades amb Israel.

L'ambigüitat de la política d'Arafat comença a crear enemics al si de l'OAP. Molts palestins radicalitzats per l'ombra de Sabra i Xatila (els camps de refugiats assolats pels israelians), creuen que no és l'hora de fer el joc al Pla Reagan, al demòcrates israelians o a l'Egipte de Mubarak.

Poc després, l'ègida de l'Arafat errant el portà de nou al liban, mentre que Síria li girava l'esquena, declarant-lo «persona non grata» i passant a donar suport a Abou Mussa, un comandant rebel de la l'OAP. Així s'inicià una guerra fructífida interpalestina al Liban. Va ser precisament a Tripoli on Arafat es va veure assetjat pels rebels i sirians, per la qual cosa es veié obligat a abandonar la darrera de les plataformes de l'Orient Mitjà; abans foren Egipte, Jordània i Síria.

Contràriament al que creuen els seus enemics, Arafat no és ni un extremista ni un somniador. Ha sabgut sempre que calia trobar un «modus vivendi» amb els israelians. Ja el 1968 deia: «Si només hebreus i palestins poguessin unir-se, l'Orient Mitjà entraria a l'edat de l'or. El geni i els recursos naturals i intel·lectuals dels nostres dos pobles serien suficients per a vèncer l'egoisme, la corrupció i l'engany de la major part dels règims àrabs.»

Aquell mateix any llençà la idea d'un estat unificat en el qual tots, hebreus, mussulmans i cristians, serien ciutadans amb els mateixos drets; el 1974 va fer adoptar pel Consell Nacional Palestí (el parlament de l'OLP) una resolució que admetia el principi de dos estats a Palestina: un d'hebreu i un altre d'àrab. El 1982 va proclamar diverses vegades que l'OLP estava disposada a participar en una conferència per a la pau en la qual fossin invitats tots els bel·ligerants sense excepció, com també els Estats Units i la Unió Soviètica. Aquesta crida romangué sense resposta. El govern de Begin no ha volgut mai cedir als palestins Cisjordània i Gaza.

Arafat ha acumulat derrotes polítiques i militars sense desesperar-se mai; continuà a creient en la justícia de la seva causa, i éspereverant fins a la obstinació. Fins i tot en plena tragèdia demostrà confiança, llegia amb atenció els diaris i els resums de la premsa internacional que li proporcionaven els seus col·laboradors. Arafat no té vida privada. Solter empedeït, no es coneix que hagi tingut cap relació amorosa. Aprofita els pocs moments lliures per a jugar als escacs o mirar dibuixos animats enregistrats en videocassettes. Sense residència fixa, no posseeix béns mobles o immobles. Menja poc i senzill.

Malgrat ser exhuberant i voluble, en realitat és un home reservat, introspectiu, que no fa gaires confidències als seus col·laboradors més fidels. Escriu els seus pensaments i el que li diuen els seus interlocutors en una llibreteta que mai no abandona.

El conflicte que l'oposà a Síria a finals del 1983 permeté, un cop més, medir l'abast de la seva popularitat. Tots els sondejos indiquen que els palestins li donen suport quasi bé unànimement, inclús en la derrota. Els principals dirigents de l'OLP, compresos els que, políticament, afavoreixen Síria, com George Habbash i Naief Hawatmeh, són amb ell. Tots els governs àrabs, de dretes o d'esquerres, han intentat, amb discreció i segons les seves possibilitats, d'ajudar-lo, més per necessitat política que per simpatia. Però Arafat, malgrat tot, ha estat un home que tothom ha respectat. ■

Xile retorna a l'Estat de Setge

PINOCHET S'AFERRA A LA POLTRONA

Els tretze anys de dictadura a Xile fan d'aquest país un indret difícil per viure. L'exèrcit i el general Pinochet han tornat a restablir l'estat de Setge a conseqüència de l'intent d'assassinar el president del País el propassat mes de setembre. Els EUA hi poden jugar un paper important per tal d'erradicar la dictadura i pressionar Pinochet perquè el país trobi el camí de la democràcia.

L'amarga situació provocada per l'estat de setge a Xile arran de l'intent d'acabar amb la vida del general Pinochet ha tornat al país. També han tornat —o més ben dit— s'han agreujat i intensificat qualificatius despreciables com la repressió, persecució, la violació dels drets humans, la tortura, i fins i tot la mort. Hom pot pensar si l'intent d'assassinar ha estat la pedra angular que desitjava Pinochet i la seva esfera de col·laboradors per poder ser més cruel —si això és possible— i per tant acabar i aniquilar tot allò i tots aquells que li eren hostils. Per aquest motiu no es pot descartar la hipòtesi que tot fos una maniobra calculada per ell mateix, o per altra banda el fet ha servit per posar en guàrdia el seguici de dictadors que col·laboren en aquesta guerra bruta.

Si prenem com a partida la primera hipòtesi es pot dir d'una forma col·loquial, que hi ha Pinochet per temps o al menys fins l'any 1989. L'estratègia del general és que l'oposició radical lluita mitjançant les vies no pacífiques, és a dir, amb violència. D'aquesta manera té opció o se la pren pel seu compte, per erradicar totes aquelles forces que li són adverses i sempre de la mateixa manera: amb l'exèrcit.

Si optem per la segona hipòtesi, és a dir, que l'intent d'assassinar ha estat un intent frustrat i sense èxit per part de l'oposició radical del país, igualment la resposta del govern serà la violència, però el fet es pot interpretar com una ofensiva de calibre superior que pot acabar amb la vida del President i per tant de la dictadura.

A més dels grups radicals com el FPMR (Front Popular Manuel Rodríguez) o altres de tendència marxista com el MIR (Moviment democràtic Popular) hi ha també un seguit de partits moderats que gairebé no tenen camp d'acció, tots ells agrupats sota el nom de l'Aliança Democràtica. La realitat és que els partits polítics d'aquest país quasi-bé només tenen el nom de partit; el règim dictador que mena el govern des de

fa 13 anys encara té la situació interna ben lligada, malgrat diverses pressions de l'oposició més radical i també de l'opinió pública internacional.

La conseqüència de l'intent frustrat d'assassinar el President Pinochet es pot resumir amb una paraula: la repressió, això sí, repressió en tots els camps, el de la premsa amb la mort de José Carrasco, dirigent dels periodistes xilens i cap de la secció d'internacional de la revista «Análisis», repressió contra els polítics i líders dels diferents partits i, tampoc no es pot oblidar els ciutadans que cada vegada coneixen menys la llibertat, la justícia social i en definitiva la tranquil·litat i el benestar per poder oblidar les normes de la dictadura i la policia secreta del partit del govern.

De l'anàlisi es desprèn que per primera vegada l'oposició, entenen per aquesta totes les forces polítiques i socials que desitgen la pau i volen aconseguir la democràcia, està organitzada i és capaç fins i tot de preparar un assassinat contra el màxim mandatari de Xile.

La trajectòria del poble xilè ha estat marcada per l'estabilitat. És un poble pacífic. Diversos fets al llarg de la història recent han canviat la imatge d'aquest país sud-americà. Un d'ells és la inusual manera de fer un cop d'estat com el que es va produir l'onze de setembre de 1973. Pinochet i les forces armades són els protagonistes d'aquest parèntesi que ja dura més de tretze anys i el futur del qual encara és del tot incert.

Postura dels EUA

Es pot interpretar que la posició interna de Xile depèn solament del seu govern, i en bona part és així, però quan forces de més a dalt i més concretament dels EUA varen contribuir a l'enderrocament de Salvador Allende, tot fa presumir que a la Casa Blanca li pertoca

un paper important encara. El país andí juga un paper geoestratègic important ja que per la seva forma física allargada controla molts quilòmetres de costa del pacífic, però sobretot, ocupa un territori privilegiat a l'indret més extrem del continent. Així, doncs, l'estret de Magallanes i un grapat d'illes al seu voltant estan habitades per ciutadans d'aquest Estat. El fet permet el control de les terres i aigües més allunyades del continent sud-americà i també és el país més pròxim de l'Antàrtida.

A tall informatiu, cal recordar la guerra de les Malvines; un dels punts pels quals interessaven aquestes inhòspites terres eren per llur situació geoestratègica. Cal tenir present, però, que el conflicte fou més complex i que hi havien altres qüestions entre Argentina i el Regne Unit de Gran Bretanya.

Retornant al paper dels EUA a Xile i concretament a la relació d'ambdós governs, cal dir que l'administració de Washington hi té més d'una responsabilitat. En primer lloc, com ja hem dit abans, si l'ajuda a Pinochet fa 13 anys fou certa, també ho pot ser ara sabent que la situació interna del país és crítica. Crítica en diversos camps, el de la llibertat, el dels drets humans, econòmic, social, etc. Un altre aspecte és que si els EUA volen tenir un paper de protagonista al continent americà, ara seria el moment per demostrar-ho pressionant el General Pinochet —tant si es fa buscant una solució airosa per a ell com si se li fa un judici imitant en certa manera el procés democràtic d'Argentina.

En cap moment s'ha d'interpretar el paper dels EUA com una ingerència interna a un altre país, sinó en el camp de les negociacions entre totes les forces democràtiques de Xile.

Quan s'inicià el procés democràtic a Filipines i al mateix temps a Haití, diversos mitjans de comunicació relacionaven aquests dos fets importants amb la ràpida caiguda de Pinochet. Però no fou així. EUA va donar suport fins l'últim moment a Marcos, quan la situació de

Filipines era irreversible l'administració Washington va fer marxa enrera i s'apuntà al seu favor «un tanto» que en cap moment se'l va merèixer. Per aquest mateix fet es podria pensar que si l'oposició de Xile guanya punts en la població del país i sobre tot de cara a l'opinió pública internacional, a darre-hora hora es podria imaginar els EUA donant als partits que lluiten per la democràcia i per tant, doncs, EUA guanyarien imatge pel que fa a gran part de països americans i, fins i tot, alegraria alguns estats europeus que darrerament des del «Raig» a Líbia no estan gaire convençuts.

Pinochet per Nicaragua

La situació política a Centre-Amèrica és tensa des fa temps. I més encara des de que Reagan i els seus acòlits fan l'impossible perquè els Acords de Contadora no vagin per bon camí. Tot aquest embolic afavoreix els EUA i va en detriment de Nicaragua, que tant se n'ha parlat, se'n parla i de ben segur se'n continuarà parlant. Fa uns quants mesos que es parla de fer un canvi encara que oficialment no hi ha res de concret ni clar. (És com si es fes un canvi de cromos «Repes».) La idea seria que Reagan intensificaria la pressió al regim de Pinochet perquè es produís una transició democràtica al país Sud-Americà a canvi de enfonsar, sigui com sigui,

l'actual govern de Managua i amb ell els sandinistes. Aquesta estratègia potser tenia un sentit fa uns mesos però cada dia que passa se li posen més malament les cartes a Reagan i als republicans de Nord-Amèrica, ja que els demòcrates van augmentant els escons.

Sigui com sigui les grans potències tenen molt a dir en els diversos conflic-

tes zonals que hi ha arreu del món. És com si aquestes estressin els fills dels altres països menys poderosos. Si seguim aquest mateix sil·logisme, tant Managua com Santiago de Xile depenen en bona part del que es decideixi al Pentàgon i, si més no, a Moscou. ■

Ramon Roca i Ribó

Cronologia

1973. Salvador Allende, primer president socialista elegit per votació popular, és derrocat l'onze de setembre pel general Pinochet i l'exèrcit.

1974. La Junta Militar proclama al general Pinochet Cap d'Estat el mes de març i President «de facto» el mes de desembre.

1976. Es proclama la «Democràcia autoritària» mitjançant tres decrets.

1977. El nou govern prohibeix tots els partits polítics, fins i tot els que al començament li havien donat suport tímida-

ment. 1980.-Fins aquest any Pinochet havia manat bàsicament mitjançant Decrets-llai.

-S'aprovà una constitució feta per juristes ultraconservadors i retocada personalment per Pinochet. S'acabà així la Constitució del 1925, una de les més modernes d'Amèrica.

-La situació econòmica era crítica, milers de milions de dòlars

d'endeutament.

1983.-El Comando Nacional, conjunt de sindicats, inicia les protestes.

-Es crea l'Alianza Democrática, coalició integrada per cinc partits polítics moderats, quan els partits encara no eren legals.

-S'uneixen l'Alianza i una coalició d'esquerra marxista, Moviment Democràtic Popular, per lluitar contra la dictadura.

-El Frente Patriótico Manuel Rodríguez (FPMR), la primera guerrilla organitzada, es responsabilitza de diversos actes de violència.

1984. El govern declara l'Estat de Setge.

1985. Es treu l'Estat de Setge però el mes de setembre del 1986, tretze anys després del Cop d'Estat, es torna a l'amarga situació de repressió, tortura, i fins i tot la mort, en un país que en la seva història ha sigut tradicionalment pacifista.

Butlleta de subscripció

Nom i cognoms

Adreça

Població D.P. Telèfon

Data de naixement D.N.I. n°

Professió

Demana més informació

Subscriu els serveis de CIDOB

Quota 3.000 ptes. any

Quota 5.000 ptes. any (col·laborador)

Quota ptes. any (protector)

Sistema de pagament:

Domiciliació de rebut anual a entitat bancària o de crèdit.

Ompliu, si us plau, el cupó adjunt i trameteu-lo per correu a CIDOB.

Data

Signatura

Banc o Caixa

Adreça

Població D.P.

Nom del(s) titular(s)

Senyor Director:

Li prego que prengui nota de carregar al meu compte / a la meua llibreta, oberta/a en aquesta entitat, els rebuts que els presentarà CIDOB.

Atentament

(signatura)

Signat per

Adreça del titular

N° compte/llibreta

IRAK - IRAN

Sis anys de guerra al Golf Pèrsic

IRAN-IRAK: UNA GUERRA QUE NINGÚ NO POT GUANYAR

La guerra irano-irakí va començar fa sis anys, i aparentment res no ha canviat. Els dos caps d'Estat continuen embolicats en una inacabable lluita personal que només provoca víctimes. Els analistes estratègics s'ho miren d'una altra manera; per ells la guerra del Golf Pèrsic té una lògica pròpia, molt llunyana de l'odi ideològic que alimenta l'enfrontament entre ambdós països. L'Iran no vol signar la pau i ningú està interessat en que guanyi la guerra, així és que la lluita continua.

El front segueix immovilitzat, però l'estratègia de la guerra ha variat. Durant molt temps l'Irak es limitava a defensar-se, després va intentar —amb un èxit notable— bloquejar la capacitat d'exportació petrolera iraniana. Paradoxalment, quan l'Irak és a punt de aconseguir l'objectiu militar que es proposava amb la denominada «guerra dels petrolers», ha de preparar-se per fer front a una nova ofensiva iraniana.

Molts experts coincideixen en assenyal·lar que la propera ofensiva —s'espera per mitjan novembre— serà la més perillosa des de l'atac iranià de 1980. Les raons per jutjar la seva perillositat són més psicològiques que militars. La població irakiana no és partidària de la guerra, i potser tampoc del règim que la va iniciar, i difícilment suportarà una gran quantitat de pèrdues humanes. L'exemple del port irakí de Fao és molt il·lustratiu: els iranians el van ocupar el febrer d'aquest any, i Irak encara no l'ha recuperat, perquè requereix un combat d'home a home.

També hi ha raons polítiques de pes: els generals de l'Estat Major iraquí no confien en el seu president, Sadam Hussein, i la prudència els condueix a la inactivitat. Una actitud poc recomanable per fer front a onades de combatents islàmics convençuts que lluiten en una guerra santa. En aquest cas la demografia és aclaparadora: l'Iran compta amb 44 milions d'habitants, i l'Irak només en té quinze.

L'aïllament de Teheran

A l'interior de l'Iran la situació tampoc és envejable. Els atemptats amb explosius han provocat més de cinquanta morts i 300 ferits en poc més d'un any, i la lluita per succeir Jomeini és tan acarnissada que podria acabar en una guerra civil.

Entretant, Síria, l'únic aliat amb el qual l'Iran pot comptar al si del món àrab, s'esforça per evitar una nova escalada de la guerra entre l'Irak i l'Iran. L'Imam Jomeini, indignat, amenaça verbalment les monarquies del Golf i «àrbitres que li volen imposar la pau des de l'exterior», en una clara referència al president sirí, Hafez el Assad. L'Iman és qui governa l'Iran i les seves conviccions són inamovibles, la pau no entra dins dels seus càlculs.

A canvi, Síria ha de tolerar la pèrdua d'influència que suposa presentar-se davant del món àrab com la part dèbil d'una aliança de conveniència, propicia només per l'aïllament d'ambdós Estats a la regió, i a més a més, ha de suportar les activitats dels grups xiïtes al seu «protectorat» libanès. Com Síria no està disposada a fer el paper de comparsa, l'acord és impossible. En realitat, la intransigència de l'Imam no és més que un reflex dels seus odis.

Deixant de banda els personalismes, la guerra del Golf Pèrsic té la seva lògica. L'Irak és concient de la seva superioritat aèria i s'ha dedicat a bombardejar els objectius econòmics de l'enemic; les terminals petroleres iranians, i els petrolers que hi carregaven han estat els més afectats per aquest tipus de guerra. Més de 150 vaixells han estat bombardejats al Golf Pèrsic en dos anys.

Teheran va intentar desplaçar el seu comerç petroler cap al sud, molt a prop de l'entrada al Golf, lluny del radi d'acció dels bombarders irakians. L'esforç va ésser inútil. El dotze d'agost d'aquest any, alguns Mirage F-1 irakians —acondicionats per poder repostar en vol— van bombardejar la terminal petrolera de l'illa iraniana de Sirri (veieu mapa).

La situació de l'Irak

L'Irak ha aconseguit el seu objectiu: bloquejar la major part de les exportacions iranianes de cru. L'Iran, d'abans de la Revolució, exportava diàriament sis milions de barrils de petroli, aquest estiu en produïa 600.000. Un any de guerra costa 15.000 milions de dòlars a cadascuna de les parts, i només poden finançar-la amb les exportacions de petroli. L'asfíxia econòmica de l'Iran és palpable, li manquen les divises necessàries per adquirir material de guerra.

El material bèl·lic de l'exèrcit iranià és gairebé tot de procedència soviètica. Les partides més importants arriben des de Xina i Corea del Nord. Líbia i Síria també aporten alguna cosa. En qualsevol cas, sigui qui sigui el proveïdor, les quantitats d'armes rebudes per l'Iran són insuficients per poder plantejar una ofensiva amb possibilitats d'èxit.

Només el sacrifici de moltes vides humanes podrà suplir la carència d'armament pesat. I així és com pensen els experts que actuarà l'Iran a partir de novembre, aprofitant el mal temps, perquè l'aviació i els blindats irakians no puguin actuar amb precisió sobre els 300.000 o 500.000 homes que probablement intervendran en l'operació.

L'Irak no té cap problema a l'exterior. Està molt lligat a la Unió Soviètica, França li dona suport decididament —i en paga les conseqüències al seu propi territori: els atemptats de París— i els EUA li atorguen una ajuda discreta. A més a més l'Àrab Saudita i d'altres Estats de la regió l'ajuden a finançar la guerra i a exportar el seu petroli.

En canvi, la situació a l'interior del país és políticament inestable. Quan el president irakí, Sadam Hussein, va iniciar les hostilitats pensava en un passeig militar, no en una interminable guerra de desgast que no li reporta cap

L'Express

benefici. La població el considera responsable dels 100.000 morts causats per la guerra i l'exèrcit, tot i que és professional i compta amb un armament immillorable, està desmoralitzat.

Tots els fets analitzats fins ara ens demostren la importància que té per a ambdues parts la propra ofensiva iranianana. El seu objectiu és senzill: trencar el setge de l'exèrcit irakià al port de Fao i avançar cap a Bassora. Es calcula que l'efecte desestabilitzador que aquesta operació provocaria en el règim irakià seria suficient per forçar una pau amb condicions: Saddam Hussein hauria d'abandonar la Presidència de la República.

Les dificultats de la pau

Per evitar el seu enfonsament econòmic, a l'Iran només li cal signar la pau que l'Irak li ofereix, però l'Imam Jomeini vol que la guerra continuï. D'altres Estats també desitgen —encara que no ho diguin públicament—, que la guerra s'allargui. I res no és tan senzill si no afecta països tercers.

És en aquest punt on intervenen les grans potències. La seva passivitat davant del conflicte resulta més sorprenent quan es comprova que es basa en la mateixa anàlisi de la situació: D'una banda cal evitar una victòria de l'Iran sobre l'Irak, perquè crearia una situació explosiva al Pròxim Orient. De l'altra, la importància geoestratègica de l'Iran és de tal magnitud que val la pena no contradir obertament els seus governants.

No és cap secret que en aquesta ocasió els Estats Units tenen poques cartes per jugar. L'Imam no els perdonarà mai el seu suport al Sha, i Washington no pot mostrar-se magnànim amb l'Aiatollah, mentre hi hagi ostatges americans en mans dels grups xiïtes libanesos. Les darreres converses entre els EUA i l'Iran s'han centrat precisament en les possibles contrapartides a oferir per aconseguir l'alliberament dels segrestats nord-americans al Líban.

Oficialment els Estats Units han escollit el camí de la discreció. El Departament d'Estat es limita a convidar Teheran a acceptar les proposicions iranianes per negociar. Tot i reconeixent a l'Imam que ell té «la iniciativa estratègica i l'avantatge psicològic», una deferència sense conseqüències pràctiques.

La Unió Soviètica és des de fa molts anys el millor aliat de Bagdad, però el fet de tenir fronteres amb l'Iran serveix almenys perquè Teheran li tingui certa consideració, a pesar de les diatribes retòriques que li dedica públicament. L'Iran ha aconseguit recentment que l'URSS redueixi les seves exportacions de petroli en 100.000 barrils diaris per ajudar a mantenir els preus del cru.

Moscú ha accedit també de tornar a adquirir gas iranià amb les mateixes condicions que ho feia abans de 1980. Aquell any l'Iran va denunciar unilateralment el contracte que mantenia amb l'URSS per a la venda de gas. A més a més, la Unió Soviètica ha ofert a Teheran la seva ajuda tècnica per explotar un jaciment d'hidrocarburs desco-

bert al mar Caspi. Tots aquests projectes necessiten temps per consolidar-se. Mentrestant, l'URSS ha reprès les seves vendes d'armament a l'Irak, i a preus sense competència.

Ara tot depèn del règim islàmic, que potser trigarà uns quants mesos a atacar. Els seus pilots han d'acabar d'entrenar-se per poder utilitzar els avions Mig que li ha venut Pekín, amb el consentiment tàcit dels EUA. Però no és probable que el règim iranià es deixi asfixiar sense reaccionar amb la violència que el caracteritza.

Si els irakians poden fer front a l'ofensiva, es tornarà a entrar en un període de «belligerència menor». Si els iranians tallen les comunicacions amb Bassora, es produirà una escalada, i tot anirà més depressa: el poder pot canviar de mans a Bagdad. Potser l'Irak s'enfonsarà, o potser resistirà el suficient per esgotar els iranians que, en trobar-se lluny de les seves bases, tindran molts problemes logístics. En aquest cas la pau depèn de la força de les armes. ■

Alba Basco i Coma

FRACÀS SOCIALISTA A LES MUNICIPALS GREGUES

El Partit Socialista Panhelènic (PASOK) ha perdut en la segona volta de les eleccions municipals les alcaldies de les tres principals ciutats gregues: Atenes, Salònica i El Pireu. Aquesta derrota significa un vot de càstig per al Govern socialista d'Andreas Papandreu, cap de files del PASOK, que porta a terme una política molt allunyada de les seves promeses electorals.

A Grècia és tradicional no atorgar la confiança municipal al mateix partit que governa a nivell estatal. En realitat eren els socialistes del PASOK els qui havien trencat aquesta tradició en els darrers anys, en copar la representació política a tots els esglaons. La primera volta de les eleccions municipals ja indicava una forta baixada del PASOK, a la qual es va afegir la retirada del suport del Partit Comunista Grec Ortodox (KKE) a les grans ciutats per la segona volta.

El KKE es caracteritza per ésser el més prosovietic dels partits comunistes occidentals, i volia negociar el seu suport al PASOK a canvi de la instal·lació d'un sistema electoral estrictament proporcional a Grècia. La seva adopció els permetria triplicar el seu nombre actual de diputats. Els comunistes del KKE han descobert el valor de la seva expectativa de vot, un 10%, que els converteix en el partit frontissa de la política grega.

Els nous líders de la dreta helena tampoc són aliens a la derrota socialista. Sobretot el carisma del nou alcalde d'Atenes, Miltiades Evert, un tecnòcrata decidit a acabar amb l'estil de la dreta tradicional. Des de 1981, quan Papandreu va resultar elegit per primera vegada, el Partit de la Nova Democràcia semblava incapaç de plantar cara als socialistes.

Els resultats d'aquestes eleccions, encara que la major part de les alcaldies —gairebé dos terços— queden en mans dels socialistes, revifaran segurament la polèmica sobre els grans temes de la política grega: la renovació del tractat sobre la utilització de les bases nord-americanes i els resultats de la política d'austeritat que aplica el Govern des de fa un any. En aquest sentit s'espera una devaluació del dracma.

L'única sortida política que li queda a Papandreu dins de l'esquerra és la d'aliar-se amb els comunistes. Òbviament els EUA no ho veuran amb bons ulls, i és d'esperar que les relacions amb Nord-amèrica passaran per un mal moment. El fracàs del PASOK en aquestes eleccions sembla predir la fi de l'era socialista a Grècia.

ELECCIONS A HAITÍ

A Haití s'han celebrat eleccions per escollir els membres d'una Assemblea Constituent. Es tracta dels primers comicis des de la caiguda del dictador Jean Claude Duvalier i la participació electoral va ésser escassa. Alguns polítics haitians havien fet campanya a favor de l'abstenció per protestar contra el Govern que designa directament una tercera part dels futurs membres de l'Assemblea.

En total la població escollia 41 representants, un per cada demarcació, per participar en l'elaboració del que serà la nova Constitució haitiana.

Presidencials a Bangladesh

A Bangladesh l'oposició va convocar una vaga general, que va afectar fonamentalment el transport públic, per manifestar el seu rebuig a les eleccions presidencials organitzades per refermar l'actual President, Hossain Mohamed Ershad, en el seu càrrec. Ershad governa Bangladesh des del 1982, gràcies a un cop d'Estat que va servir per derrocar un govern elegit democràticament.

Onze candidats desconeguts s'oposaven al President. Els líders de les dues principals formacions de l'oposició no van voler presentar-se en considerar les eleccions com una manipulació per afavorir el President. Durant tot el dia, que el govern va declarar no laborable, es van produir a la capital, Dacca, violents incidents entre els manifestants que boicotejaven les eleccions i els ciutadans que acudien a votar.

ELECCIONS PARCIALES A TURQUIA

El partit de la Mare Pàtria, que governa actualment Turquia, va guanyar les eleccions parcials celebrades a Turquia el 28 de setembre. En aquests comicis només estaven en joc onze dels 400 escons del Parlament turc, però es consideraven com una prova per al Primer Ministre turc, el conservador Turgut Ozal.

Els conservadors, encapçalats pel Primer Ministre, han obtingut un 32% dels vots i sis escons, el Partit de la Justa Via n'ha aconseguit quatre i el nou Partit Socialdemòcrata només un, amb un 27,2% dels vots. L'únic partit que no ha participat en les eleccions ha estat el comunista. El Partit Comunista és il·legal a Turquia des del cop d'Estat protagonitzat per l'exèrcit turc el 1980.

Els resultats de l'esquerra, dividida entre el Partit Socialdemòcrata i el d'Esquerra Democràtica, poden considerar-se pobres. Tampoc la dreta, també dividida, ha aconseguit una victòria brillant. El Partit de la Mare Pàtria esperava obtenir un 40% dels vots. A la vista dels resultats és probable que el Govern hagi de fer front a les pressions de l'oposició que voldrà avançar les eleccions generals, previstes pel 1988.

Alguns creuen que els resultats d'aquestes eleccions parcials mostren una certa emancipació de la població respecte als criteris dels militars turcs, que van donar suport a Turgut Ozal el 1983, en les primeres eleccions democràtiques celebrades després del cop d'Estat. L'alt percentatge de participació en les eleccions s'explica pel fet que votar és obligatori a Turquia. Malgrat tot, per molts votants tenen encara més importància els cognoms dels candidats que els programes dels partits que representen. I no es pot oblidar que els grans líders polítics, Bulen Ecevit i Suleiman Demirel, tenen prohibides les seves activitats polítiques fins el 1992.

El coronel Sassou Nguesso nomenat president de l'OUA

EL CONGO, EXEMPLE DELS PROBLEMES ECONÒMICS AFRICANS D'AVUI

El president del Congo, el marxista-leninista Sassou Nguesso ha estat nomenat president de l'OUA. Aquest fet dona peu a analitzar la problemàtica d'aquest país, històricament considerat ric, que per extensió és la problemàtica de tot el continent africà. Deute, caiguda del preu de les primeres matèries i dependència estrangera, entre altres, en són els problemes puntuals.

En un moment en què l'Organització per a la Unitat Africana (OUA) és preocupada de posar en marxa el pla de les Nacions Unides per al relançament de l'economia africana, aquesta organització acaba de nomenar nou president en la persona del president de la República del Congo, el coronel Denis Sassou Nguesso. Aquest país pot resultar un exemple molt vàlid per a veure les actuals dificultats del continent. El nomenament també demostra l'enduriment de les posicions dins de l'OUA on un marxista ortodox d'un país de només 1,7 milions d'habitants ha sortit escollit.

El Congo viu moments d'austeritat sense precedents. Els seus ingressos petrolers de 1.986 no superaran la meitat dels prop de 224.000 milions de francs CFA, o bé 640 milions de dòlars, del 1985, com a conseqüència dels efectes acumulats de la baixa del petroli i del dòlar en els mercats internacionals. Congo produeix prop de cinc milions de tones de cru per any.

Malgrat els esforços, aquest país és sumament dependent de la seva capacitat petrolera, com d'altres ho són de la seva capacitat minera o de qualsevol primera matèria exportable. El 1984, el Congo exportà globalment per un valor de 326.100 milions de francs CFA. D'aquest total, 292.300 milions corresponien als ingressos petrolers, és a dir, més del 89 per cent.

En conseqüència, les previsions pressupostàries han estat reiteradament rebaixades, després de l'adopció el juny de 1.985 d'un «Programa d'Ajustament Estructural», que ha reorganitzat les despeses públiques i que ha reduït el pressupost oficial de 444.000 milions de francs CFA a 221.000 milions, és a dir a la meitat. Pel que fa al pressupost del 85, aquest ja era d'austeritat, amb un import total de 381.000 milions de francs CFA. En aquest pressupost el servei del deute representava el 36 per cent de despeses de funciona-

ment; les despeses d'inversió baixaven un 4,26 per cent, i els ingressos per explotació petrolera es reduïen un 5 per cent, mentre que els recursos ordinaris pujaven un 7,4 per cent.

Sobretot per a obtenir el refinançament del seu deute exterior el govern congolès, marxista-leninista, ha hagut de fer seves les directives prescrites pel Fons Monetari Internacional (FMI). De fet aquesta contradicció ha provocat alguns problemes en el si de PCT (Partit Congolès dels Treballadors), on alguns corrents rebutgen aquesta «abdicació» de principis ideològics. A més, a la pràctica resulta difícil seguir els «consells mandats» del Fons Monetari i del Banc Mundial, a un país on l'Estat és el primer ocupador. De moment el nombre de funcionaris serà reduït, ha començat la caçera d'ocupacions submergides i la funció pública ha vist com el govern aturava dràsticament els processos de promoció interns.

Paral·lelament, les tarifes dels serveis públics, com poden ser aigua, electricitat, transports i d'altres, s'han apujat un quinze per cent, a l'igual que el preu del sucre. El govern de Sassou Nguesso va intentar el refinançament del seu deute extern directament amb els seus principals creditors, però no ho va aconseguir i per això va haver de recórrer al FMI, amb tot el que comporta.

Els estats prestataris del Congo van acceptar, a mitjan de juliol, i dintre del quadre del club de París, el refinançament per un període de deu anys del deute acumulat. Ara el govern congolès té un respir per tal de restablir les finances pròpies, tot sabent que en els pròxims anys haurà de pagar menys per la càrrega del deute acumulat.

D'altra banda, la dependència alimentària del país respecte l'exterior ha augmentat. El 1981 el Congo importava articles alimentaris per un valor de 18.000 milions de francs, el 1982 per 36.000 milions i al 1984 per 46.000 mi-

Denis Sassou Nguesso

lions. Enguany s'estima prop de 60.000 milions.

El coronel Sassou Nguesso, escollit cap d'Estat el 31 de març de 1.979, espera reforçar la seva posició interior gràcies al prestigi que li reportarà la presidència en exercici de l'Organització Panafricana, càrrec que dura un any. Els problemes per a Sassou vénen del dubte sobre si la seva població i sobre tot, els oficials de l'exèrcit toleraran les brusques restriccions imposades pel seu govern. De moment els estudiants universitaris s'han mobilitzat contra la reducció de les aportacions que rebien de l'Estat. ■

X.H.

El monarca espanyol intervé a la 41ena sessió de l'ONU

JOAN CARLES RECLAMA LA REDUCCIÓ D'ARMES NUCLEARS

El desig que Gibraltar torni aviat a Espanya, els problemes de la crisi econòmica mundial i, per tant, de l'endeutament, la vocació europea espanyola i el seu ingrés a la CEE i a l'OTAN, la pau i el desarmament, el terrorisme, els drets humans i els problemes financers de l'ONU foren les qüestions que el rei Joan Carles esmentà en el seu discurs davant els delegats reunits en la quaranta-unena Assemblea General de les Nacions Unides.

Pel que fa al problema de Gibraltar, el rei digué textualment que «és cert, senyores i senyors delegats, que encara subsisteixen algunes situacions colonials residuals ben conegudes. I una d'elles afecta anacrònicament el meu país, Espanya manté, amb tot vigor i amb el pes de la raó que l'assisteix, la seva voluntat de trobar una ràpida solució al problema de Gibraltar, de manera que el penyal es reintegri al territori nacional espanyol. A partir de la declaració de Brussel·les del 27 de novembre del 1984, i des que el govern del Regne Unit i d'Espanya van decidir, el febrer del 1985 a Ginebra, resoldre el problema en tots els seus aspectes, inclosa la sobirania, a través de la negociació, s'ha obert un capítol nou dominat per l'esperança d'acabar amb una situació injusta, sense que en surtin perjudicats els «interessos de la població».

Les paraules de Joan Carles foren especialment dures en parlar dels drets humans («no hi ha harmonia si en el món es mantenen situacions de clara injustícia. I molt menys encara si s'ofeguen les veus que denuncien aquesta injustícia», va dir) i, concretament, de l'apartheid: «Pel radical menyspreu dels ser humà que comporta, la discriminació racial inclou un feix de violacions d'extraordinària gravetat. La política de l'apartheid constitueix l'atac més flagrant a la concepció de la unitat del gènere humà».

Pel que fa a la crisi econòmica mundial i a l'augment de diferències entre els països rics i els pobres, el rei es referí concretament a l'aparició de «noves tendències proteccionistes» i al fet que «la pau i la seguretat demanen la disminució d'aquestes diferències».

Després de confirmar la vocació europea d'Espanya, el monarca advertí que «Europa no pot caure en cap tentació

d'aïllament. Ens esforçarem, al contrari, perquè s'intensifiquin els intercanvis i els contactes de la Comunitat Europea amb d'altres parts del món».

El rei va fer una crida al diàleg entre les superpotències per tal de «contribuir a la seguretat comuna» i, en aquest sentit, destacà el paper de la Conferència de Seguretat i de Cooperació a Europa i de la nova fase que s'obrirà a Viena com a base imprescindible de la distensió. A aquests factors d'inquietud s'ha afegit, digué el rei, el del «terrorisme, que atempta contra vides innocents, encoratja visions catastròfiques i roba la pau dels ciutadans». «L'encoratjament als terroristes i també la tolerància del terrorisme desqualifica qualsevol Estat com a membre de bona fe de la comunitat internacional», afegí, i acabà amb una crida «perquè la negociació i el diàleg s'imposin d'una vegada a la intolerància i a la intransigència, a fi que la força de la raó i del dret prevalguin sobre la raó de la força».

«(...) El Gobierno español ha deseado que el titular de la Corona, en el ejercicio de su función constitucional de representar al Estado, haga oír en este foro la voz de mi país.(...)»

Y una de ellas afecta anacrónicamente a mi país. España mantiene, con todo vigor y con el peso de la razón que le asiste, su voluntad de encontrar una pronta solución al problema de Gibraltar, de manera que el Peñón se reintegre al territorio nacional español. A partir de la Declaración de Bruselas, de 27 de noviembre de 1984, y desde que los Gobiernos del Reino Unido y de España decidieron, en febrero de 1985, en Ginebra, resolver el problema en todos sus aspectos, incluida la soberanía, a través de la negociación, se ha abierto un capítulo nuevo dominado por la esperanza de terminar con una situación injusta, sin que se menoscaben los intereses de la población. (...)

Al adherirse a los organismos e instituciones de integración europeooccidental España no hace sino confirmar lo que la historia y la cultura habían hecho de ella desde el advenimiento de los tiempos modernos. (...) Al participar ahora en la toma de decisiones de los

doce se encuentra en condiciones de hacer oír su voz en los asuntos intraeuropeos y de aportar a la acción de la Europa comunitaria otras dimensiones unidas a su trayectoria histórica. Europa no puede ciertamente caer en ninguna tentación de ensimismamiento.

Desde nuestra posición de aliados occidentales, contribuimos a la seguridad común y, como parte fundamental de ello, nos esforzamos en que prospere el diálogo entre las superpotencias y en que intensifiquen su tarea los foros de entendimiento. Abrigamos la esperanza de que la deseable consolidación de un clima de diálogo y mayor confianza en las relaciones internacionales conduzca en un plazo relativamente breve a la drástica reducción, por primera vez, de los arsenales nucleares, a la detención de la carrera de armamentos, a la prohibición total de las armas químicas y a avances en el campo del desarme convencional. (...)

Esta doble definición, europea y occidental, completa y enriquece nuestras relaciones con los países y pueblos de Iberoamérica con quienes nos unen especiales vínculos culturales e históricos que nos hacen sentirnos solidarios en la búsqueda de soluciones justas a los problemas políticos, económicos y sociales con los que hoy se enfrentan.

A los factores de inquietud se ha añadido en los últimos años uno de alcance insospechado: el terrorismo, que atenta contra vidas inocentes, alienta visiones catastróficas y roba la paz de los ciudadanos. Máximo atentado contra el más primario y a la vez más profundo de los derechos humanos —el derecho a vivir en paz—, el terrorismo tiene dimensiones internacionales. El aliento y aun la tolerancia con los terroristas descalifica a cualquier Estado como miembro de buena fe de la comunidad internacional. ■